Bijlage I - Bronnenlijst 2
Bijlage II - 20230907 Wensen- en eisenlijst CA De Bevelanden DEF 3
Bijlage III - 2022119-03 Rapport Organisatievorm kringloopsamenwerking ZRD 26
Bijlage IV - Ruimtestaat CA De Bevelanden 47
Bijlage V - Vlekkenplan en impressiebeelden CA De Bevelanden 50
Bijlage VI - Investeringsraming CA De Bevelanden 54
Bijlage VII - 20230831 Functioneel programma van eisen kantoor en remise ZRD DEF 55
Bijlage VIII - Ruimtestaat hoofdkantoor en remise ZRD 61

BIJLAGE I: BRONNENLIJST

Schootstra, Beumer & Heijne (2022). BKN kringloopbranche 2021. *Resultaten van het brancheonderzoek uitgevoerd door Branchevereniging Kringloopbedrijven Nederland (BKN).* https://circulairekennis.nl/wp-content/uploads/2022/10/O012-BKN-kringloopbranche-2021.pdf

Cedris (2017). Maatschappelijke kosten-batenanalyse beschut werk. *Objectieve informatie over de meerwaarde van beschut werk.* https://cedris.nl/app/uploads/170831_Cedris_SBCM_MKBA_Beschut_werk_2017_def.pdf

Impact Institute (2022). De impact van Circulaire Ambacht, *Eindrapport - 23 maart 2022*. https://vang-hha.nl/kennisbibliotheek/impact-circulaire-ambacht/

Wensen- en eisenlijst Circulair Ambachtscentrum de Bevelanden

| MODULO ADVIES |

ADVIES

Opdrachtgever

Zeeuwse Reinigingsdienst B.V. (ZRD)
T.a.v. de heer ing. P. Marinissen
Koegorsstraat 36
4538 PK Terneuzen

Opgesteld door

Organisatie	Modulo Milieustraten B.V. Oostergracht 13-15 Postbus 3244 3760 DE Soest
Opgesteld door	M. van Wickeren MSc.
	W. van Leeuwen MSc.
Controle	Ing. D. van Niekerk
E-mail	mvwickeren@modulo-milieustraten.nl
Telefoon	035 588 54 54
Website	www.modulo-milieustraten.nl
Datum	24 oktober 2023

INHOUDSOPGAVE

INHOUDSOPGAVE 3

1. INLEIDING 4
1.1 bezoekersaantallen milieustraat goes 4

2. UITGANGSPUNTEN MILIEUSTRAAT 5
2.1 Capaciteit en beheer 6
2.1.1 Capaciteit en openingstijden 6
2.1.2 Acceptatiebeleid, toegang en registratie 6
2.1.3 Medewerkers 6
2.1.4 Verdichten, rangeren en afvoeren 6
2.2 Fracties 7
2.2.1 Inzamelmiddelen 7
2.2.2 KCA-depot 9
2.2.3 Uitgifte compost 9
2.3 Routing 9
2.3.1 Opstelstrook & keerlus 9
2.3.2 Routes 9
2.4 Inrichting 10
2.4.1 Rangeren & Veiligheid 10
2.4.2 Abri, beheerdersruimte, kleedkamers en schaftruimte 10
2.4.3 Bordes 10
2.4.4 Overkapping 12
2.4.5 Overig 12
2.5 Communicatie 13

3. UITGANGSPUNTEN CIRCULAIR 14
3.1 Inleiding 14
3.2 Aanvullende functies CA de Bevelanden 15
3.2.1 Innamestraat 15
3.2.2 Werkplaats demontage 16
3.2.3 Werkplaats upcycling 16
3.2.4 Sortering en verkoop herbruikbare goederen en materialen 16
3.2.5 Werkplaats reparatie 17
3.2.6 Educatieruimte 17
3.3 Communicatie en uitstraling 18
3.3.1 Communicatie 18
3.3.2 Inrichting en uitstraling Circulair Ambachtscentrum De Bevelanden 18

BIJLAGE I: AANBOD GRONDSTOF EN AFVAL 20

BIJLAGE II: FRACTIEOVERZICHT HUIDIG 21

BIJLAGE III: FRACTIEOVERZICHT NIEUW 22

1. INLEIDING

Dit document beschrijft de wensen- en eisen voor de realisatie van het Circulair Ambachtscentrum de Bevelanden. Op de locatie van het Circulair Ambachtscentrum kunnen ten minste drie hoofdonderdelen worden gehuisvest: een nieuwe milieustraat voor Goes en omgeving, circulaire-/ kringloopactiviteiten en een remise met kantoor voor de ZRD. In het eerste hoofdstuk worden de wensen- en eisen met betrekking tot de nieuwe milieustraat beschreven. In het tweede hoofdstuk wordt toegelicht wat er onder circulaire -/kringloopactiviteiten ofwel een Circulair Ambachtscentrum (hierna: CA) wordt verstaan en aan welke onderdelen de opdrachtgever invulling wenst te geven binnen het CA de Bevelanden. De wensen en eisen t.a.v. de remise en het kantoor van ZRD worden niet in dit document beschreven.

1.1 BEZOEKERSAANTALLEN MILIEUSTRAAT GOES

De bezoekersaantallen van de milieustraten in Zeeland worden momenteel niet bijgehouden. In dit haalbaarheidsonderzoek wordt evenals in het rapport van Royal HaskoningDHV uitgegaan van vier bezoeken per huishouden per jaar. Hoeveel bezoekers gebruik gaan maken van het Circulair Ambachtscentrum in Goes hangt ook af van de toekomst van de omliggende milieustraten. Het is mogelijk dat de milieustraat in Goes een regiofunctie krijgt en andere milieustraten in de regio afschalen of sluiten. De toekomst van de milieustraten in de omliggende gemeenten ligt echter nog niet vast. Om te zorgen dat de capaciteit in elke geval voldoende is, is daarom rekening gehouden met het maximale scenario qua bezoekersaantallen. In het scenario sluiten de milieustraten in Borsele, Kapelle en Noord-Beveland. Reimerswaal blijft voorlopig geopend. De huidige bezoekers van de milieustraat Borsele, Kapelle, Reimerswaal en Noord-Beveland zullen in de nieuwe situatie (deels) naar de milieustraat in Goes gaan. Voor dit scenario is een inschatting van de verdeling van bezoekers gemaakt op basis van de rijafstanden tussen de inwoners en milieustraten, zie Tabel 1. Het totaal aantal bezoekers naar Goes is daarmee berekend op circa 140.000 per jaar.

Tabel 1: De gehanteerde verdeling van bezoekers uit de Bevelandse gemeenten naar de toekomstige milieustraten.

Bezoekers van	Naar Goes	Naar Middelburg/ Vlissingen	Naar Veere	Naar Reimerswaal
Borsele	80%	10%	0%	10%
Goes	100%	0%	0%	0%
Kapelle	60%	0%	0%	40%
Reimerswaal	10%	0%	0%	90%
Noord-Beveland	60%	0%	40%	0%

2. UITGANGSPUNTEN MILIEUSTRAAT

Samenvatting eisen en wensen milieustraat:

- *De nieuwe milieustraat van Goes moet geschikt zijn voor 140.000 bezoekers per jaar;*
- *De milieustraat heeft een opstelstrook deels op eigen terrein;*
- *Vooralsnog worden de huidige openingstijden gehanteerd, maandag t/m vrijdag: 10:00 uur tot 12:30 uur en 13:00 uur tot 17:00 uur zaterdag van 09:00 uur tot 15:00 uur;*
- *Bezoekers krijgen toegang middels een Zeeuwse afvalpas of app;*
- *De milieustraat is ook apart toegankelijk voor voetgangers en fietsers;*
- *Er worden geen weegbruggen voor bezoekers toegepast. In eerste instantie kunnen alle stromen gratis worden ingeleverd. Als in de toekomst moet worden afgerekend zal dit gebeuren op basis van m^3 inschatting;*
- *De milieustraat wordt doordeweeks beheerd door minimaal vier medewerkers, op zaterdag wordt er ten minste één extra kracht ingezet;*
- *Er dient een mobiele kraan en shovel aanwezig te zijn voor het aandrukken van fracties en 'leegknijpen' van de bunkers;*
- *Er is stalling aanwezig voor een shovel en een mobiele kraan;*
- *Groenafval, grond en puin worden ingezameld in een bunker en 'weggeknepen' (bij voorkeur) buiten openingstijden;*
- *Milieustraat wordt voorbereid op het betalen voor bepaalde fracties. Er wordt (nog) geen scheiding gemaakt in een betaald/gratis gedeelte;*
- *Milieustraat bestaat uit twee routes: maaiveld en bordes. Beide routes zijn af te leggen zonder het terrein van de milieustraat te verlaten;*
- *Bezoekers en vrachtverkeer wordt zo veel als mogelijk gescheiden gehouden;*
- *Er wordt een standaardmaat van 40 m^3 open containers toegepast waar mogelijk. Wit- en bruingoed, gipsafval, EPS zo mogelijk in gesloten inloopcontainers of onder een bordes;*
- *Het fractieoverzicht zoals opgenomen in bijlage II 'nieuwe situatie' wordt gehanteerd voor de inrichting van de nieuwe milieustraat;*
- *Er wordt een verhoogd bordes toegepast;*
- *Onderzijde van het verhoogde bordes wordt waar mogelijk gebruikt voor bijvoorbeeld opslag om zo ruimte te besparen;*

Wensen

- *Het bordes wordt gedeeltelijk overdekt;*
- *Er dient een keerlus (zo genaamde chicken-exit) te worden voorzien voor bezoekers die niet welkom zijn/geen pas bij zich hebben.*

2.1 CAPACITEIT EN BEHEER

2.1.1 Capaciteit en openingstijden

Het huidige verzorgingsgebied van de gemeente Goes beslaat circa 18.000 aansluitingen en circa 39.000 inwoners. Ten aanzien van de capaciteit van de milieustraat wordt uitgegaan van een regiofunctie, waarbij bezoeker uit omliggende gemeenten gebruik maken van de toekomstige milieustraat in Goes. Op basis van gehanteerde bezoekersaantallen zoals weergegeven in Tabel 1: De gehanteerde verdeling van bezoekers uit de Bevelandse gemeenten naar de toekomstige milieustraten.

Bezoekers van	Naar Goes	Naar Middelburg/ Vlissingen	Naar Veere	Naar Reimerswaal
Borsele	80%	10%	0%	10%
Goes	100%	0%	0%	0%
Kapelle	60%	0%	0%	40%
Reimerswaal	10%	0%	0%	90%
Noord-Beveland	60%	0%	40%	0%

uit de inleiding moet de milieustraat geschikt zijn voor 140.000 bezoekers per jaar.

De milieustraat is door de weeks van 10:00 uur tot 12:30 uur en 13:00 uur tot 17:00 uur geopend en op zaterdag van 09:00 uur tot 15:00 uur. Er zijn wel berichten dat de huidige openingstijden niet tot het gewenste serviceniveau leiden, vooral de vroege sluiting op zaterdag levert (op alle milieustraten) regelmatig commentaar op. Aanpassing van de openingstijden is een andere discussie. De huidige openingstijden worden vooralsnog als uitgangspunt gehanteerd.

2.1.2 Acceptatiebeleid, toegang en registratie

Om toegang te krijgen tot de milieustraat zullen bezoekers zich moeten kunnen legitimeren. Om dit proces te versnellen wordt er op de milieustraat een paslezer voor de Zeeuwse afvalpassen geïnstalleerd. De milieustraat is ook apart toegankelijk voor voetgangers en fietsers.
Bezoekers hoeven niet te betalen voor het afgeven van grof huishoudelijk afval. Ook worden er geen beperkingen gesteld aan het aantal bezoeken dat aan de milieustraat wordt gebracht. Er wordt wel voorbereid op betalen op basis van volume.

2.1.3 Medewerkers

De medewerkers op de milieustraat houden toezicht en leiden het scheidingsgedrag op de milieustraat in goede banen. Er worden ten minste twee medewerkers ingezet tijdens openingstijden. De milieustraat wordt efficiënt ingericht zodat het met een minimale bezetting kan functioneren. Hierbij is het belangrijk dat de medewerkers goed overzicht hebben.

2.1.4 Verdichten, rangeren en afvoeren

In de nieuwe situatie wordt op de milieustraat een mobiele kraan ingezet voor het verdichten van het grof-restafval, papier en karton, A/B hout, C hout, metalen, sorteerbaar bouw- en sloopafval, en het leegknijpen van bunkers. Naast een mobiele kraan wordt ook een shovel op de milieustraat gebruikt. De shovel wordt naast diverse hand- en spandiensten ingezet voor het opbulken van de grondstoffen in de bunkers en laden van containers/vrachtwagens voor afvoer. Dit materieel dient droog te worden gestald.

Het wisselen van containers vindt zowel plaats binnen als buiten de openingstijden. Bij voorkeur wordt dit zo veel mogelijk gedaan wanneer de milieustraat gesloten is.

2.2 FRACTIES

In Bijlage I is het grondstof- en afvalaanbod te vinden voor scenario 1 en 2. Hiervoor is het aanbod op de huidige milieustraten in 2022 als uitgangspunt genomen. De hoeveelheden in beide scenario's zijn vervolgens berekend door dezelfde verdeling van het bezoekersaantal zoals gepresenteerd in de inleiding en paragraaf 2.1.1. ook toe te passen op de ingezamelde fractiehoeveelheden. Vervolgens is hierop een wijziging doorgevoerd vanwege het toevoegen van de fractie C-hout. Deze fractie wordt in de huidige situatie niet gescheiden ingezameld. Het uitgangspunt op basis van referentieprojecten is dat het totale grof huishoudelijk afvalaanbod voor 2% bestaat uit C-hout. Deze hoeveelheid is gehanteerd en afgetrokken van het aanbod bouw- en sloopafval. Mogelijk zit er echter ook nog een deel C-hout in de volume A/B-hout.

Toekomstige fracties

Naast ruimte voor de fracties die opgenomen zijn in het fractieoverzicht dient er ook ruimte te worden gereserveerd voor toekomstige fracties. De verwachting is dat er in de toekomst meer gescheiden te houden fracties op de milieustraten bijkomen. Voor kleinere volumes is het wellicht interessant om hiervoor inwerpzuilen op het bordes te realiseren. Deze fracties worden vervolgens onder het bordes opgevangen in 1.100 liter containers. Toekomstige fracties zijn o.a. 'inflatables' (opblaas zwembanden, luchtbedden etc. van PVC die apart verwerkt kunnen worden. Daarnaast bijvoorbeeld bouw EPS (piepschuim met HBCD houdend materiaal). Er zullen ook grote containers moeten worden gereserveerd bijvoorbeeld voor vloerbedekking.

Afbeelding 1:Optie om inwerpzuilen op het bordes te plaatsen met opvang onder het bordes

In Bijlage II en III is het fractieoverzicht van de huidige situatie en die van de nieuwe situatie te vinden.

2.2.1 Inzamelmiddelen

Op de huidige milieustraat worden 40 m^3 open containers nog niet als standaard toegepast. Het uitgangspunt is om in de toekomst over te schakelen naar 40 m^3 containers om op transportbewegingen en -kosten te besparen. Uitzondering hierop zijn asbest, autobanden en PMD. Asbest wordt in speciale lage 15 m^3 container ingezameld. Autobanden in gesloten 5 m^3 containers geleverd door de bandeninzamelaar. PMD wordt ingezameld in een perscontainer.

Ten opzichte van de huidige situatie worden de volgende wijzigingen in de inzamelmiddelen voorgesteld:

- 37 m^3 containers in de toekomst zoveel mogelijk vervangen door 40 m^3 containers;
- Grof tuinafval, schone grond en schoon puin worden ingezameld in een bunker op maaiveld hoogte (geen bordes);

- Er worden twee containers voor grof restafval voorzien i.p.v. drie;
- Voor AEEA wordt rekening gehouden met uitbreiding naar vier containers;
- Twee C-hout containers worden toegevoegd;
- Eén container voor tapijt wordt toegevoegd;
- Kringloopgoederen worden ingezameld in de innamestraat via rolcontainers;
- Om op het bordes nog een buffering te hebben worden drie wisselcontainers als reserve containers aan het bordes geplaatst;
- Op het maaiveld is er nog ruimte voor vier reservecontainers die zowel aan het bordes als op maaiveld kunnen worden ingezet.

In het fractie-overzicht, zie Bijlage II en III zijn in totaal zijn er 27 containers opgenomen. 20 staan aan het bordes en de overige op het maaiveld. Deze keuze ten aanzien van het aantal containers is gemaakt op basis van het gehanteerde grondstoffen- en afvalaanbod in scenario 1. Er is berekend hoeveel containers er nodig zijn om te toestroom op een piekdag te kunnen verwerken. De uitgangspunten op basis van referentieprojecten zijn als volgt: De drukste dag van de week is zaterdag met 30% van de wekelijkse bezoekers c.q. tonnages. Een piekdag is 31% drukker dan de gemiddelde zaterdag. Tabel 2 laat van de fracties, die worden ingezameld in de grotere containers, zien hoeveel containers er nodig zijn om op een piekdag voldoende capaciteit te hebben om niet te hoeven wisselen tijdens openingstijden.

		Jaarlijks	per dag (piekdag)			Fractie-overzicht		
	CBS-stromen	Hoeveelheid (ton)	Hoeveelheid (ton)	Hoeveelheid (m3)	aantal container	aantal	container grootte	Container type
1	Asbesthoudend afval	45	0,3	0,7	0,0	1	15 m3	gesloten
2	Autobanden	18	0,1	1,4	0,1	1	Ong. 12 m3	gesloten
3	Bouw- & sloopafval	661	5,1	4,2	0,1	2	30 m3	open
8	Gips	274	2,1	1,8	0,0	1	40 m3	gesloten
13	Harde plastics	207	1,6	16,0	0,4	2	40 m3	open
15	Houtafval (A- en B-hout)	2.806	21,6	108,1	2,7	3	40 m3	open
17	Houtafval (C-hout)	541	4,2	20,8	0,5	2	40 m3	open
20	PMD-fractie	30	0,2	1,5	0,1	1	25 m3	pers
22	Metalen	530	4,1	16,3	0,6	2	40 m3	open
24	Oud papier en karton	450	3,5	23,1	0,8	2	40 m3	open
29	Afgedankte elektr(on)ische apparaten	491	3,8	37,8	0,9	2	40 m3	gesloten
34	Grof- RESTafval	802	6,2	24,7	0,6	2	40 m3	open
35	Fijn-RESTafval	624	4,8			1	40 m3	open

Tabel 2: Berekening aantal containers

Een aantal fracties wordt met andere type inzamelmiddelen ingezameld. Voor een drietal fracties wordt een bunker toegepast. Dit zijn de fracties: grof tuinafval, schone grond en schoon puin. De bunkers worden leeg geknepen of met behulp van een shovel leeggeschept.

Overige inzamelmiddelen:

- Destructiedepot: één koeling met ruimte voor drie 240 liter containers voor kadavers;
- Flessenglas: 3 glasbollen voor drie kleuren glasinzameling
- KCA-depot, zie paragraaf 2.2.2;
- Kurken: 140 liter (eventueel via stortkoker onder het bordes opvangen);
- Matrassen: vijftien MRE matraskarren;

- Piepschuim: drie 1 m^3 zak houders. Opslaan tot minimaal 60 m^3 voor afvoer;
- Textiel: zeven Curitas inzamelbakken (eventueel via stortkoker onder het bordes opvangen);
- TL-lampen: twee grote en twee kleine bakken;
- Vlakglas: twee open 2 m^3 bakken;

2.2.2 KCA-depot

De functie van het Klein Chemisch Afval (KCA) depot is het separaat inzamelen en opslaan van klein chemisch afval volgens de geldende wet- en regelgeving tot een maximum van 10.000 kg. Het KCA-depot bestaat uit een overkapt innamegedeelte en een werkruimte met enkele opslagbunkers. Het KCA-depot (bunkers en werkruimte) voldoet aan de voorschriften uit de omgevingsvergunning en de PGS 15 (2016) – richtlijnen. Het KCA-gebouw wordt niet toegankelijk voor onbevoegden. Dit met uitzondering van het deel tot aan de balie van de innameruimte. Nabij het KCA-depot dient een opslag van totaal 2.200 liter (2x 1.100 liter container) worden voorzien. Deze zijn met name bedoeld voor frituurvet.

Uitgangspunt is om het huidige KCA-depot te hergebruiken. Deze biedt voldoende capaciteit.

2.2.3 Uitgifte compost

Behalve inzameling van grof huishoudelijk afval vindt op de milieustraat van Goes ook uitgifte van losse compost plaats. Hiervoor wordt een uitgiftebunker opgenomen.

2.3 Routing

2.3.1 Opstelstrook & keerlus

Er wordt op het eigen terrein een gedeeltelijke opstelstrook voorzien. Met een opstelstrook op eigen terrein wordt de opstopping op de openbare weg zo veel als mogelijk voorkomen. De nieuwe inrichting van de milieustraat dient er verder voor te zorgen dat de opstelstrook voor de meeste momenten voldoende is.

Er dient een keerlus ofwel chicken-exit te worden voorzien voor de momenten dat een bezoeker zich meldt die zich niet kan legitimeren, geen afvalpas bij zich heeft dan wel om een andere reden toegang tot de milieustraat wordt geweigerd.

2.3.2 Routes

Op de nieuwe milieustraat rijden bezoekers eerste langs een innamestraat voor herbruikbare goederen t.b.v. de kringloopwinkel. Hen wordt gevraagd of zij bereid zijn hun goederen voor kringloop af te staan. Vervolgens komen de bezoekers langs een locatie om materialen voor recycling/demontage af te staan. Indien er GHA over is hebben bezoekers daarna de optie om de milieustraat op te gaan. Als er geen GHA over is dan kunnen ze het CA bezoeken of het terrein verlaten.

Gaan bezoekers de milieustraat op dan zijn er twee routes af te leggen. Een route over het bordes en een route over het maaiveld. Bezoekers kunnen altijd terugkeren naar een van deze twee routes.

2.4 Inrichting

2.4.1 Rangeren & Veiligheid

Omdat het rangeren van containers deels binnen openingstijden gebeurt wordt de milieustraat zo ontworpen dat er zo min mogelijk kruising van bezoekers en vrachtverkeer plaatsvindt. Een aandachtspunt ten aanzien van het vrachtverkeer zijn de type vrachtwagencombinaties:

- KCA met trekker/oplegger combi die niet is af te koppelen (18 meter);
- EPS met volume transport door een trekker/combi met aanhangwagen (25 meter);
- Grof tuinafval met een LZV;
- Alle andere stromen worden door vrachtwagens met aanhanger opgehaald.

Het afkoppelen van aanhangers en optrekken van containers bij voorkeur op een rangeerterrein buiten het bezoekersgedeelte.

2.4.2 Abri, beheerdersruimte, kleedkamers en schaftruimte

Aan de opstelstrook komt aan de bestuurderszijde een Abri. In deze abri kan de acceptant droog staan en zorg dragen voor de ontvangst van de bezoekers.

De beheerder van de milieustraat heeft bij voorkeur vanaf de werkplek zicht op het bordes en maaiveld. De beste mogelijkheid hiervoor is om de beheerdersruimte op of tegen het bordes te plaatsen. Naast een degelijke beheerdersruimte is er in de beheerdersruimte schaftruimte voor 6 medewerkers. De kleedkamer en toiletten kunnen eventueel onder het bordes worden gerealiseerd.

2.4.3 Bordes

Verhoogd bordes

Voor milieustraten is het toepassen van een verhoogd bordes de meest voorkomende keuze. Ongeveer twee derde van alle milieustraten in Nederland beschikt over een verhoogd bordes. De voornaamste reden is dat inwoners op deze wijze goed toegang hebben om hun grof afval in de standaard 40 m^3 containers te deponeren. Voor het realiseren van een verhoogd bordes bestaat de mogelijkheid om deze zo te bouwen dat de onderzijde kan worden gebruikt voor activiteiten. Een voorbeeld van een bouwsysteem waarmee dit mogelijk is, is het elementensysteem van Modulo. Een dergelijk systeem biedt ook flexibiliteit om na verloop van tijd aanpassingen te doen.

Op de milieustraat wordt een verhoogd bordes gerealiseerd. De onderzijde van het bordes van het Circulair Ambachtscentrum moet dubbel kunnen worden gebruikt om zo meer plaats te hebben voor het inzamelen van fracties en daarnaast als opslag te dienen. Om de ruimte aan de onderzijde van het bordes optimaal te kunnen gebruiken wordt als uitgangspunt een bordeshoogte van 3,0 m (3000 mm) gehanteerd.

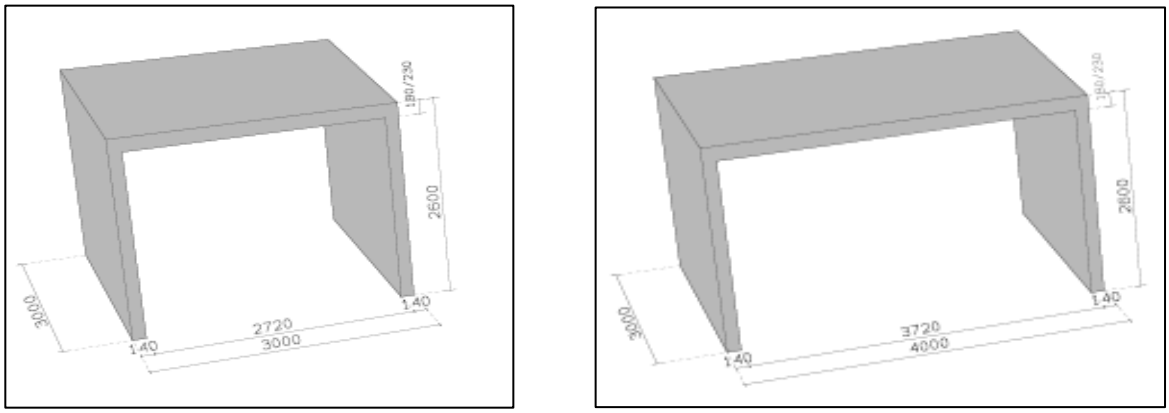

Afbeelding 3: De modulaire U-elementen waarmee een bordes kan worden gebouwd

Afbeelding 2: Opties meervoudig ruimtegebruik van bordes

Opstelling containers
Containers kunnen aan het bordes haaks of in visgraatopstelling worden opgesteld. In principe worden alle containers aan het bordes in visgraatopstelling geplaatst. Het voordeel van een visgraatopstelling is dat de container beter kan worden beladen door de bezoekers zelf, dus zonder tussenkomst van een kraan. Perscontainers en inloopcontainers kunnen indien die aan het bordes staan haaks op het bordes worden geplaatst.

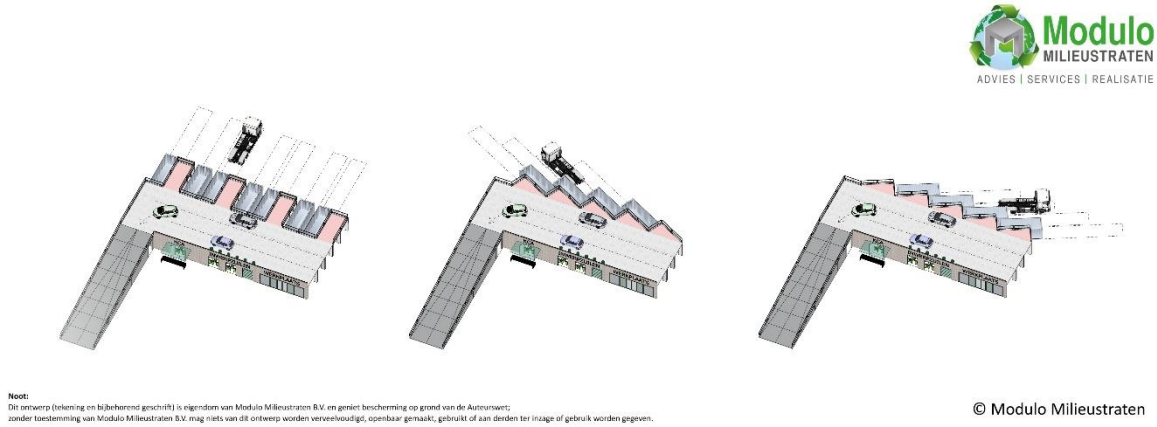

Afbeelding 5: Schetsen van de verschillende containeropstelling aan het bordes; links: haaks; midden en rechts: visgraat.

2.4.4 Overkapping

Over het bordes wordt een gedeeltelijke overkapping gerealiseerd waaronder de burgers de goederen droog kunnen afleveren. Met dit dak worden een beperkt aantal fracties drooggehouden en wordt aan medewerkers en bezoekers tijdens extreem weer, beschutting geboden. Dit dak kan bovendien meerwaarde bieden door het opvangen van hemelwater, het opwekken van energie of het stimuleren van biodiversiteit in het geval van een groendak. Bij het realiseren van dit dak wordt rekening gehouden met het voorkomen van geluidsoverlast naar de medewerkers.

Afbeelding 6: Gedeeltelijke overkapping op het bordes

2.4.5 Overig

Stalling reservecontainers
Er zijn een aantal reservecontainers voorzien in het fractieoverzicht. Om eventueel tijdens de openingstijden te rangeren worden deze reservecontainers op een aparte plek op het terrein gestald.

2.5 COMMUNICATIE

Op en rondom het CA De Bevelanden wordt de standaard communicatie van ZRD toegepast. Er zijn duidelijke borden aan de bordeshekken gevestigd met daarop wat wel en niet in de betreffende container mag. Dit wordt gecombineerd met een Qr-code waarmee meer informatie is te verkrijgen over wat er verder met deze afvalfractie gebeurd. Dit wordt tevens gekoppeld met de nieuwe website van de ZRD die in het 2de kwartaal 2023 live gaat.

Afbeelding 7: Moderne fractieaanduiding

Om de bezoekers verder mee te nemen in de transitie naar een circulaire economie en het belang van afval gescheiden aan bieden, wordt er op de milieustraat aandacht besteed aan de uitstraling van de milieustraat. Door te investeren in een circulaire constructie en afwerking krijgen bezoekers een ander beeld van waar ze zijn. Daarnaast wordt er ook een stortvak gerealiseerd waar bezoekers gratis compost uit kunnen halen. De milieustraat gaat van de ‘stort’ naar de ‘trots’.

Afbeelding 8: Ecopark Groot-Ammers afgebouwd met een gevel die de milieustraat een andere uitstraling geeft

3. UITGANGSPUNTEN CIRCULAIR

3.1 Inleiding

De milieustraat is een inzamelvoorziening zoals we die al langer kennen in Nederland. Om echter de transitie naar een afvalvrije samenleving te maken dienen er aanvullende voorzieningen te worden getroffen om grondstoffen en afval zo veel als mogelijk aan de bron te scheiden en lokaal te hergebruiken. De milieustraat met extra voorzieningen wordt vanuit de Rijksoverheid een Circulair Ambachtscentrum genoemd (Hierna: CA).

In het CA komen hergebruik & recycling, reparatie & kringloop, ambacht & onderwijs en sociale cohesie & werkvoorziening samen. Concreet kan er bij het CA worden gedacht aan de volgende aanvullende functies:

- Innamestraat;
- Demontagehal;
- Kringloopwinkel;
- Werkplaats upcycling en/of reparatie;
- Winkel secundaire bouwmaterialen;
- Educatieruimte.

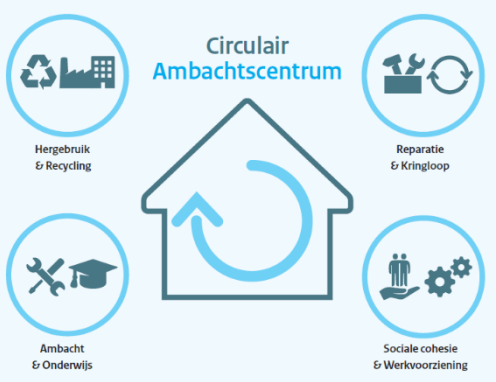

Afbeelding 9: Onderdelen van het Circulair Ambachtscentrum volgens het Rijksbrede programma CE

De ZRD wil aan deze Rijksbrede ambitie invulling geven door de huidige milieustraat in Goes te verplaatsten en op de nieuwe locatie een Circulair Ambachtscentrum te realiseren. Het doel hiervan is dat de burger anders gaat acteren met als eindresultaat dat er minder grof restafval over blijft. In plaats daarvan wordt er meer als product en grondstof hergebruikt en gerecycled. In dit hoofdstuk worden de activiteiten en acties beschreven die worden uitgevoerd om op de beoogde locatie een Circulair Ambachtscentrum te realiseren. Deze activiteiten moeten als de plussen worden gezien bovenop de ‘reguliere’ activiteiten van de milieustraat zoals we die kennen en die voldoen aan de wet milieubeheer, zie Afbeelding 10. De eisen ten aanzien van de milieustraat c.q. Circulair Ambachtscentrum worden de volgende hoofdstukken uitgewerkt. De plussen kunnen worden ingedeeld in extern en intern gericht. Met intern wordt bedoeld dat er voor deze activiteiten interne processen worden ingericht waarbij de bezoekers geen rol hebben verder dan het afgeven van hun grof afval. Bij de externe plussen gaat het om activiteiten en acties die als doel hebben om het gedrag van bezoekers c.q. inwoners op een positieve wijze te beïnvloeden.

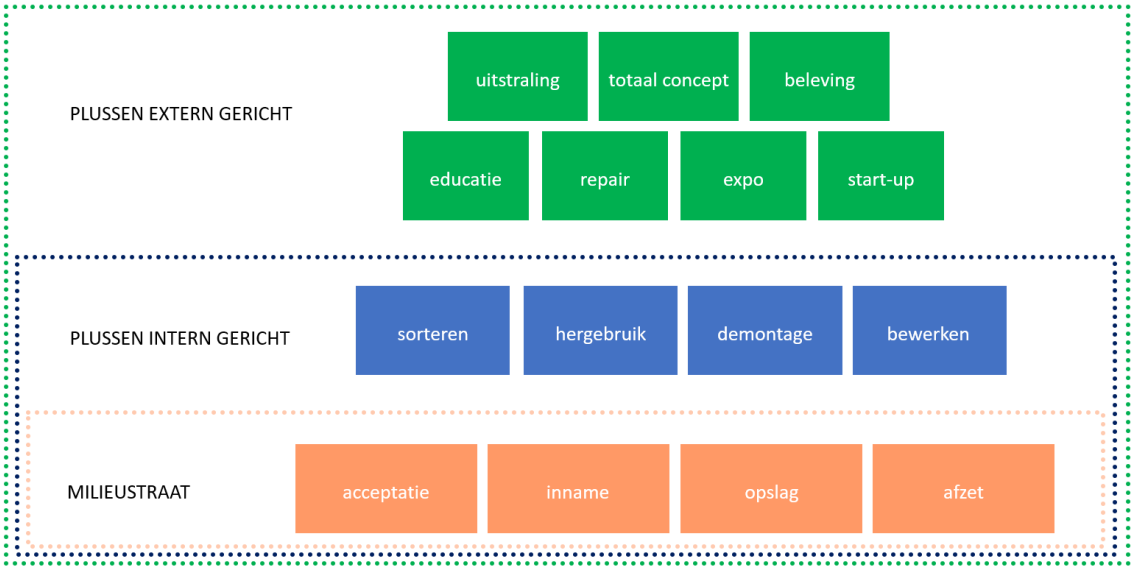

Afbeelding 10: Modulo bouwstenenmodel.

3.2 Aanvullende functies CA de Bevelanden

3.2.1 Innamestraat

De ervaring leert dat er in het grof huishoudelijk restafval nog een aanzienlijk deel verkoopbare goederen zit. Niet iedereen neemt de moeite om eerst langs het afgiftepunt van de kringloopwinkel te rijden of spullen af te geven bij de kringloopcontainer indien die aanwezig is op de milieustraat. Om te voorkomen dat herbruikbare goederen onnodig bij het restafval belanden wordt er gekozen om vooraan in de route van de milieustraat een afgiftepunt voor herbruikbare goederen c.q. innamestraat in te richten. Dit innamepunt straalt de boodschap uit dat het voorkomen van afval belangrijk is en heeft een uitnodigend karakter.

Afbeelding 11: Voorbeeld innamestraat op het Grondstoffencentrum in Roosendaal

De innamestraat wordt bemenst zodat er een goede selectie van wat herbruikbaar en verkoopbaar is plaats kan vinden. Dit afgiftepunt wordt beheerd door medewerkers van. Daarnaast hebben inwoners de mogelijkheid om het afgiftepunt los van de milieustraat te bezoeken. Dit verlaagt een eventuele drempel voor het afgeven van herbruikbare goederen. Ook is het zo dat bezoekers van de milieustraat eerst langs het afgiftepunt moeten maar dat ze niet verplicht zijn om iets af te geven. Daarnaast is er voor de drukste momenten een by-pass mogelijkheid van het

Afbeelding 12: Mogelijk toe te passen container op milieustraat voor hergebruik.

afgiftepunt. Op de milieustraat zelf staan er aanvullend extra voorzieningen waar de medewerkers van de milieustraat nog herbruikbare goederen en grondstoffen in kunnen verzamelen.

De omvang van deze innamestraat wordt bepaald door het aantal bezoekers dat de milieustraat in Goes per uur moet verwerken. Daarnaast kan het een keuze zijn om met groei rekening te houden. Voor de innamestraat wordt een overkapping gereserveerd die voldoende ruimte biedt .

3.2.2 Werkplaats demontage

In het grof restafval zitten veel samengestelde goederen. Ervaringscijfers die binnen de afvalbranche worden genoemd liggen tussen de 30 – 60 %. Het grof restafval wordt eerst verkleind (geshreddered) en dan verbrand. Door deze samengestelde goederen (denk aan meubels) apart in te zamelen, te demonteren en te scheiden in grondstoffracties wordt de hoeveelheid grof restafval verkleind en wordt er minder CO_2 uitgestoten met de verbranding.

Niet herbruikbare samengestelde goederen worden op het Grondstoffenpark apart ingezameld. Door deze niet te verdichten maar af te voeren naar de demontagehal kunnen deze meubels en spullen worden gedemonteerd en gescheiden in recyclebare monostromen. Binnen het CA de Bevelanden wordt een werkplaats gerealiseerd voor het demonteren van samengestelde goederen. Hiervoor wordt in combinatie met de werkplaats upcycling en reparatie 750 m^2 opgenomen.

3.2.3 Werkplaats upcycling

Als producten niet meer kunnen worden hergebruikt of gerepareerd kunnen er van de materialen nieuwe producten worden gemaakt. Voor het ‘upcyclen’ van producten kan er een werkplaats worden toegevoegd aan het Circulair Ambachtscentrum. In het Upcycle centrum Almere en Ecopark Molenlanden bevinden zich van dit soort werkplaatsen. De werkplaatsen kunnen zich bevinden onder het bordes waardoor er ruimte wordt bespaard en bezoekers zicht hebben op de upcycle activiteiten.

Afbeelding 13: Werkplaats upcycling onder het bordes bij het Ecopark in Groot Ammers.

De ZRD heeft de wens voor een kleine werkplaats waar het opwaarderen van producten en stromen zichtbaar wordt gemaakt. Op het Circulair Ambachtscentrum komt een werkplaats upcycling. Deze werkplaats maakt onderdeel uit van de werkplaats demontage en hier is dus geen extra vloeroppervlak voor meegenomen.

3.2.4 Sortering en verkoop herbruikbare goederen en materialen

Grondstoffen en herbruikbare producten die in de innamestraat worden aangenomen, worden door de kringlooporganisatie een tweede leven gegeven. Deze grondstoffen en producten kunnen echter niet direct de winkel in. Er moet eerst nog gesorteerd, eventueel gerepareerd en geprijsd worden. Het sorteren, repareren, schoonmaken en evt. upcyclen vindt plaats op de centrale locatie van de kringlooporganisatie binnen het Circulair Ambachtscentrum. Voor deze

verkooplocatie / kringloopwinkel wordt voldoende ruimte gereserveerd binnen het Circulair Ambachtscentrum.

Een mogelijkheid hierbij is om voor doe-het-zelf'ers bouwartikelen zoals kozijnen ook gescheiden in te zamelen en een verkooplocatie van de kringlooporganisatie (deels) in te richten met de verkoop van tweedehands bouwmaterialen.

3.2.5 Werkplaats reparatie

Aan het Circulair Ambachtscentrum kan een werkplaats voor reparatie van producten worden toegevoegd. Dit zou de vorm kunnen krijgen van een 'Repair Café'. De ervaring bij de Repair Cafés verspreid door heel Nederland is dat er veel producten met een simpele reparatie nog een ronde door kunnen. Bij een Repair Café kunnen mensen terecht met hun product om deze samen met een specialist te repareren. Vaak zijn deze specialisten gepensioneerde technici. Het CA de Bevelanden zal beschikken over een dergelijke werkplaats. Deze werkplaats maakt onderdeel uit van de werkplaats demontage en hier is dus geen extra vloeroppervlak voor meegenomen.

3.2.6 Educatieruimte

Als laatste aanvullende functie voor het Circulair Ambachtscentrum benoemen we de educatie- of belevingsruimte. Een educatieruimte biedt een meerwaarde ten behoeve van de transitie naar een circulaire economie. Het dient als plek waar je bezoekers kunt ontvangen zonder dat zij bezig zijn met het wegbrengen van afval. Dit biedt ze de gelegenheid om te observeren wat er aan waarde wordt weggegooid waardoor het belang van goed scheiden indaalt. Het goed benutten van deze educatieruimte kost echter tijd en geld.

Afbeelding 14: Belevingscentrum Upcyclecentrum Almere

Het CA de Bevelanden zal beschikken over een educatieruimte op de milieustraat die door verschillende bestaande partijen gebruikt zal worden. Samenwerking met het voortgezet en middelbaar beroepsonderwijs wordt momenteel onderzocht. Aangezien het nieuwe Circulair Ambachtscentrum een ander karakter krijgt dan de huidige milieustraat en de circulaire economie daar zichtbaar wordt gemaakt, is deze locatie bij uitstek geschikt voor een educatieruimte. Mocht dit wenselijk zijn dan is het een goed idee om dit te combineren in het gebouw van de kringlooporganisatie. Voor de educatieruimte wordt circa 100 m² gereserveerd. Deze educatieruimte zal multifunctioneel moeten zijn zodat ook andere gebruikers er gebruik van kunnen maken. Zo zou deze educatieruimte ook worden gebruikt voor de jaarlijkse scholing van eigen medewerkers, denk aan cursussen KCA beheerder, Code 95 voor chauffeurs, EHBO/BHV, MBO 1, 2 en 3 in company cursussen, cursussen omgaan met agressie, vergaderingen van de Ondernemingsraad en vergaderruimte voor OLAZ/ZRD.

3.3 Communicatie en uitstraling

3.3.1 Communicatie

Uit gedragsonderzoek blijkt dat mensen een hogere bereidheid hebben om het juiste gedrag te tonen op het moment dat ze weten waar ze het voor doen en dat ze het dan goed doen. Op de milieustraat is het nu niet zichtbaar voor de bezoekers wat er met een bepaalde fractie gebeurt. Door op het Circulair Ambachtscentrum te laten zien wat er wordt gedaan met de 'grondstoffen' worden bezoekers zich mogelijk bewuster van het belang van goed scheidingsgedrag.

Daarnaast zijn de communicatieve vaardigheden van de medewerkers die op het Circulair Ambachtscentrum staan ook van belang. Deze medewerkers spelen een rol in de bezoekers het gevoel te geven dat ze het goed doen, door goed te scheiden. Daarom is het belangrijk dat medewerkers ook weten waarom en hoe het afval wordt gescheiden, en wat er mee gebeurt. Op die manier kunnen ze bezoekers op een positieve wijze 'coachen' in het goed scheiden van hun afval.

Op het Circulair Ambachtscentrum De Bevelanden gaan we de bezoekers laten zien wat er gebeurt met de fracties die goed gescheiden worden aangeboden. We nemen bezoekers actief mee in het proces van hergebruik en recycling. Op het Circulair Ambachtscentrum wordt minimaal één grondstoffencoach ingezet. Bij voorkeur worden alle medewerkers opgeleid tot grondstoffencoaches. Overige ideeën bij de invulling hiervan zijn: training van medewerkers tot ambassadeurs, met publicatieborden (digitaal beeldbord) de (scheidings-)resultaten laten zien, druktemeter voor thuis, een uitlegvideo 'hoe moet ik mijn kofferbak/aanhanger indelen' en een plattegrond van de milieustraat uitdelen. Voor een aantal van deze communicatievormen kan de app van de ZRD als platform gebruikt worden.

3.3.2 Inrichting en uitstraling Circulair Ambachtscentrum De Bevelanden

Als er van de inwoner c.q. bezoeker wordt verwacht om energie te steken in goed scheiden is het van belang dat er door de gemeente en de ZRD ook het goede voorbeeld wordt gegeven. Het Circulair Ambachtscentrum dient als plek het goede voorbeeld te geven en te inspireren. Een bezoek aan het Circulair Ambachtscentrum moet mensen overtuigen van de nut en noodzaak van het goed omgaan met spullen en het scheiden van afval in herbruikbare grondstoffen.

Afbeelding 15: Schetsmatige voorbeeld van het goede voorbeeld geven in het bouwwerk

Aan de gebouwen worden daarom de volgende bouwtechnische eisen gesteld:

- De gebouwen die worden gerealiseerd zullen voldoen aan de verwachtingen van de rijksoverheid in het kader van Circulair Bouwen 2023:

  - Daar waar dat niet mogelijk is worden zo veel mogelijk materialen en bouwmethoden toegepast die ervoor zorgen dat deze in toekomst zo hoogwaardig mogelijk kunnen worden hergebruikt;
  - De gebouwen zijn zoveel als mogelijk circulair en modulair ontworpen zodat ze gemakkelijk kunnen worden aangepast naar veranderende behoeften en daarmee zijn ze toekomstbestendig.
- De gebouwen zijn minimaal klimaatneutraal waarbij de energie zelf wordt opgewekt door middel van o.a. zonnepanelen en het watergebruik is zoveel als mogelijk een gesloten systeem;
- Er worden voorzieningen getroffen om bij te dragen aan de biodiversiteit zoals bijvoorbeeld een groendak;
- Het terrein wordt verder voor een deel ingericht als groenvoorziening ter compensatie van de activiteiten.

BIJLAGE I: AANBOD GRONDSTOF EN AFVAL

GRONDSTOFSTROMEN		
	Omschrijving	**Totaal Ton INPUT**
1	Asbest	45
2	Autobanden	18
3	Bouw- & Sloopafval	661
8	Gips	274
9	Glas, Flessen-	68
10	Glas, Vlak-	107
11	Groenafval	2223
12	Grond	1712
13	Harde kunststoffen	207
15	Hout A/B	2806
17	Hout C	541
18	Kadavers	4
20	PMD	30
21	Matrassen	107
22	Metaal	530
24	Papier en Karton	450
25	Puin	5362
26	Tapijtafval	17
27	Textiel / Kleding	73
29	Wit- & Bruingoed (AEEA)	491
31	Frituurvetten	29
32	KCA	93
37	Accu's	10
39	TL en spaarlampen	3

AFVALSTROMEN		
34	Grof- RESTafval	785
35	Fijn-RESTafval	624
		17.270

BIJLAGE II: FRACTIEOVERZICHT HUIDIG

Milieustraat Goes	28-3-2023				
Huidige situatie					
Afvalfracties	**Plaats**	**Containerg rootte (m3)**	**Containertype**	**Aantal containers**	**Opmerkingen**
	Aan bordes				
Bouw en sloop niet herbruikbaar		30 m3	open	2	Wordt nagesorteerd
Fijn huishoudelijk restafval		37 m3	open	1	
Gips (#11)		40 m3	gesloten	1	
Grof huishoudelijk restafval		37 m3	open	3	
Harde plastics (#13)		37 m3	open	1	1 bordes en 1 beneden
Houtafval (A- en B-hout) (#6)		37 m3	open	3	
Metalen (#15)		28 m3	open	2	
Oud papier en karton (#16)		28 m3	open	2	
Schone grond (#5)		15 m3	open	2	
Schoon puin (#10)		15 m3	open	2	
				19	**Totaal aantal containers**
	Op bordes				
Piepschuim (#9)		1100 L		2	
				2	**Overige inzamelmiddelen op bordes**
	Maaiveld				
Afgedankte elektr(on)ische apparaten (#1)		30 m3	gesloten	2	
Asbesthoudend afval (#2)		15 m3	gesloten	1	
Autobanden (#7)		Ong. 12 m3	gesloten	1	
Harde plastics (#13)		37 m3	open	1	1 bordes en 1 beneden
Piepschuim (#9)		30 m3	gesloten	2	2x 1100 liter bordes
PMD-fractie		25 m3	pers	1	
				8	**Totaal aantal containers**
Destructiedepot		240 liter		3	1 koeling met ruimte voor 3x 240 liter containers
Kurken		140 liter		1	
Matrassen (#14)			MRE matraskarren	10	
Textiel (#17)			Curitas inzamelbak	7	
TL-lampen				4	2 kleine en 2 grote t.b.v. kleine- en grote lampen
Verpakkingsglas			3 kleurenbak	2	
Vlakglas (#18)		2 m3	open	2	
				29	**Overige inzamelmiddelen op maaiveld**
	Bunkers				
Grof tuinafval (#12)				300	m2, wordt met kraan in container geladen
				300	**m2 totaal**
	KCA Depot				
Frituurvet en -olie		660 liter		6	
Gasflessen en brandblussers (#4)			kooi	1	brandblussers bij KCA in 120 liter vat
Klein chemisch Afval (KCA)		56 m2	Modulo...	1	32 m2 + 2x 12 m2
				8	**Totaal aantal inzamelmiddelen**
	Reserve				
Reserve containers	maaiveld	15 m3		1	
Reserve containers	maaiveld	40 m3		3	
Reserve containers	maaiveld	28 m3		2	
Reserve containers	maaiveld	34 m3		1	
Reserve containers	maaiveld		Wielemaker	2	t.b.v. groen
				9	**Totaal aantal containers**

BIJLAGE III: FRACTIEOVERZICHT NIEUW

Bijlage II

Milieustraat Goes 7-9-2023

Nieuwe situatie

Afvalfracties	Plaats	Containerg rootte	Containertype	Aantal containers	Opmerkingen
	Innamestraat				
Kringloopgoederen			Rolcontainer		Aanvoer naar sorteerhal
AEEA (Bruingoed) (#1)		40m3	inloop	2	Witgoed niet bij innamestraat ivm arbo
				2	**Totaal aantal containers**
	Aan bordes				
Bouw en sloop niet herbruikbaar		30 m3	open	2	Wordt nagesorteerd
C-hout		40 m3	open	2	
Fijn huishoudelijk restafval		40 m3	open	1	
Gips (#11)		40 m3	gesloten	1	
Grof huishoudelijk restafval		40 m3	open	2	
Harde plastics (#13)		40 m3	open	2	
Houtafval (A- en B-hout) (#6)		40 m3	open	3	
Metalen (#15)		40 m3	open	2	
Oud papier en karton (#16)		40 m3	open	2	
Tapijt		40 m3	open	1	
Wisselcontainers		40 m3	open	3	
				21	**Totaal aantal containers aan bordes**
	Op bordes				
Piepschuim knapzakken (#9)		1m3	1 m3 zakhouders	3	
Kurken		140 liter	Inwerpzuil	1	
Diverse mini-stromen		140 liter	Inwerpzuil	5	
				9	**Totaal aantal fracties op bordes**
	Maaiveld				
AEEA (Witgoed) (#1)		40 m3	inloop	2	
Asbesthoudend afval (#2)		15 m3	gesloten	1	
Autobanden (#7)		Ong. 12 m3	gesloten	1	
PMD-fractie		25 m3	pers	1	
				5	**Totaal aantal containers maaiveld**
Destructiedepot		240 liter		3	1 koeling met ruimte voor 3x 240 liter containers
Matrassen (#14)			MRE matraskarren	15	
Textiel (#17)			Curitas inzamelbak	7	
TL-lampen				4	2 kleine en 2 grote t.b.v. kleine- en grote lampen
Verpakkingsglas			3 kleurenbak	2	
Vlakglas (#18)		2 m3	open	2	
				33	**Overige inzamelmiddelen op maaiveld**
	Bunkers				
Grof tuinafval (#12)				300	m2, wordt met kraan in container geladen
Schone grond (#5)				75	m2
Schoon puin (#10)				150	m2
				525	**m2 totaal**
	KCA Depot				
Frituurvet en -olie		660 liter		6	
Gasflessen en brandblussers (#4)			kooi	1	brandblussers bij KCA in 120 liter vat
Klein chemisch Afval (KCA)		56 m2	Modulo...	1	32 m2 + 2x 12 m2
				8	**Totaal aantal inzamelmiddelen**
	Reserve				
Reservecontainers		40m3		4	Niet aan bordes

Organisatievormen kringloopsamenwerking ZRD

Verkenning voor CA De Bevelanden

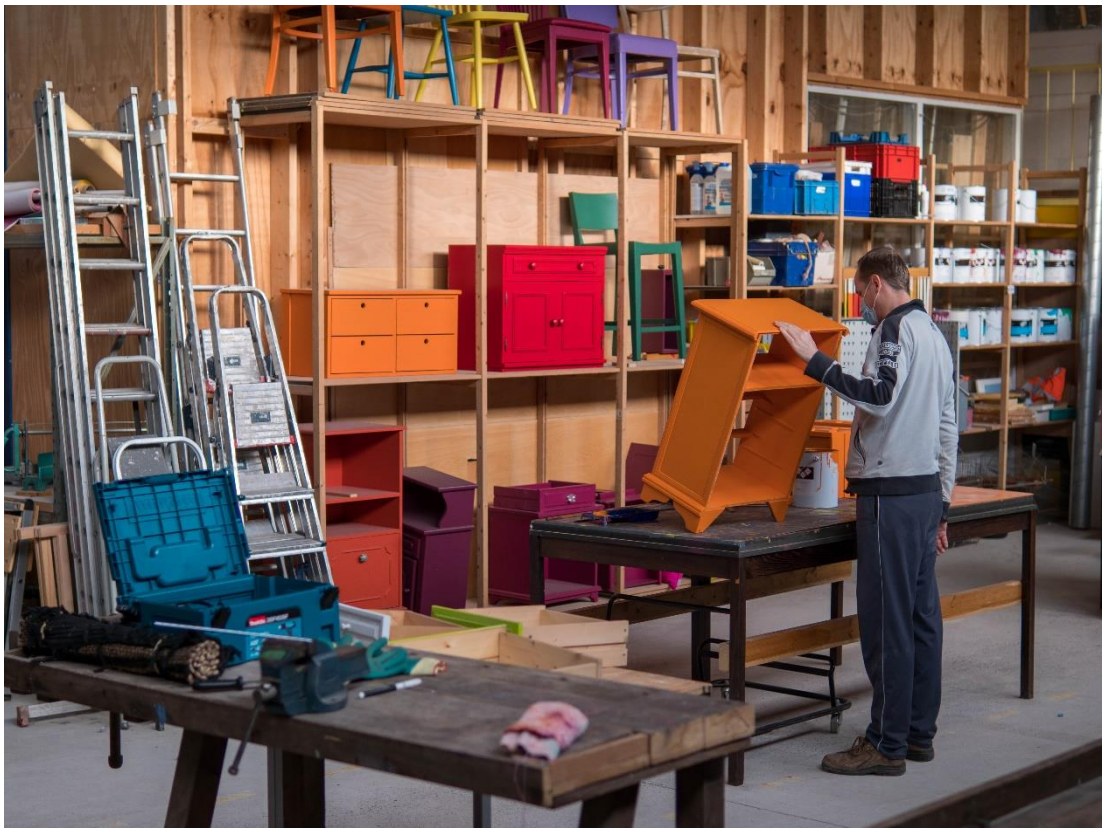

Figuur 1: Circulaire Werkplaats Utrecht

buiten organisatieadvies

Auteur: Bas Grol
Plaats: Arnhem
Versie: 13 juli 2023

Samenvatting

OLAZ en ZRD willen bij de nieuw te bouwen milieustraat in Goes een circulair ambachtscentrum realiseren. Dit met als doel om producten en materialen, die anders als afval zouden worden aangeboden op de milieustraat, hoogwaardig te hergebruik en daarbij sociale werkgelegenheid en opleidingsplaatsen te creëren. ZRD zoekt daarom een kringloopbedrijf die als kartrekker namens het circulair ambachtscentrum de samenwerking aangaat met alle relevante partners in de regio. Het circulair ambachtscentrum moet kansen bieden voor alle initiatieven in de regio op gebied van kringloop, werkgelegenheid, onderwijs en (lokale) maakindustrie.

We hebben onderzoek gedaan naar de best passende vorm waarin de samenwerking kan worden vormgegeven. Op basis van de wensen en eisen van ZRD is de voorkeursvariant een organisatievorm waarbij ZRD en de beoogde kringlooppartner gezamenlijk participeren in een nieuw op te richten entiteit, het circulair ambachtscentrum. Mocht dit (bestuurlijk) niet wenselijk of haalbaar zijn dan kan ZRD een dienstverleningsovereenkomst aangaan met de betreffende kringlooppartner.

ZRD heeft een selectie gemaakt van vijf kringloopbedrijven die in aanmerking komen als beoogde partner van het circulair ambachtscentrum in Goes. Het betreft Stichting Kringloopwinkel Goed & Gebruikt, Nobel Kringloopwarenhuis B.V., Stichting Goed voor Goed, De Kringloper en Kringloopbedrijf Het Goed. ZRD heeft vooraf een overzicht gemaakt van alle wensen en eisen waar de ideale partner aan dient te voldoen. Tijdens een gesprek met de kandidaten zijn alle relevante onderwerpen voor een samenwerking aan de orde gekomen. Na afloop van elk gesprek hebben we een vragenlijst toegestuurd met het verzoek om aanvullende informatie. Stichting Goed voor Goed heeft aangegeven wegens omstandigheden geen interesse te hebben in de verdere deelname aan het onderzoek.

Op basis van alle informatie hebben we een analyse gemaakt van de best passende kringlooppartner. Uit de analyse bleek dat de werkwijze en ervaring van Het Goed en van De Kringloper goed passen bij het ideaalbeeld van ZRD. Omdat ZRD een sterke voorkeur heeft voor een publieke samenwerkingspartner zonder winstoogmerk, gaat de voorkeur uit naar De Kringloper. Ons advies is om op basis van de wensen en eisen van ZRD verder in gesprek te gaan met De Kringloper over de verdere invulling van het proces en de activiteiten. De voorkeur gaat daarbij uit naar de oprichting van een gezamenlijke organisatie voor het circulair ambachtscentrum in Goes.

Inhoudsopgave

0. Samenvatting

1 Inleiding **3**

2 Wensen en ambities **4**

3 Varianten kringloopexpertise **6**
3.1 Een kringloopbedrijf in eigen beheer 6
3.2 Participeren in een kringloopbedrijf 6
3.3 Overeenkomst afsluiten met kringloopbedrijf 7
3.4 Tussentijdse conclusie: 8

4 Onderzoek kringloopbedrijven **9**
4.1 Deelnemers aan het onderzoek 9
4.2 Beschrijving van de deelnemers 9
4.3 Interviewresultaten 12
4.4 Beoordeling deelnemers 13

5 Advies en vervolg **16**

Bijlage 1: Typering van kringloopbedrijven **17**

1 Inleiding

Nederland kent de komende jaren grote uitdagingen op het gebied van afval, circulaire economie en het sociale domein. De verantwoordelijkheid hiervoor ligt voor een deel in handen van de gemeenten. Zij vertalen de Rijksambities in beleid en werken samen met partners aan de realisatie daarvan.

Op het gebied van afval, grondstoffen en werkgelegenheid is de kringloop een logische partner voor veel gemeenten. Veel kringloopbedrijven hebben ervaring met het begeleiden van werknemers met een afstand tot de arbeidsmarkt. Sommige kringloopbedrijven koppelen hier ook armoedebestrijding en sociale activering aan. Hoogwaardig hergebruik van producten vormt de andere pijler van kringloopbedrijven. De laatste jaren zien we bij kringloopbedrijven een toenemende aandacht voor reparatie en materiaalhergebruik. Bij het ontwikkelen van de benodigde vaardigheden werken kringloopbedrijven regelmatig samen met onderwijsinstellingen. Op die manier ontstaat er een netwerk van partijen die regionaal samenwerken op het gebied van hergebruik en persoonlijke ontwikkeling.

In het Uitvoeringsprogramma Circulaire Economie 2019-2023 zijn icoonprojecten opgenomen om de doelstelling van volledig circulair in 2050 te helpen realiseren. Het icoonproject ‘Circulaire Ambachtscentra’ richt zich op het realiseren van een landelijk dekkend netwerk van circulaire ambachtscentra in 2030. Hiermee wil de Rijksoverheid hergebruik en reparatie in Nederland bevorderen, met behulp van onderwijs en (sociale) werkgelegenheid. Een circulair ambachtscentrum combineert de functies van een milieustraat, kringloopwinkel en reparatiewerkplaats, waardoor spullen en materialen langer in omloop blijven en onnodig storten en verbranden wordt voorkomen. Deze term is, mede dankzij de gelijknamige subsidie van Rijkswaterstaat, in korte tijd uitgegroeid tot een bekend begrip binnen de kringloopsector. Sinds 2019 hebben 59 gemeenten in Nederland financiële middelen ontvangen voor onderzoek naar een circulair ambachtscentrum. Hoewel de verschillende lokale situaties zich lastig laten vergelijken, valt op dat er een belangrijke rol is weggelegd voor ‘de kartrekker’. Een partij met een kennis brede expertise op het gebied van detailhandel, grondstoffen en (sociale) werkgelegenheid die met een ondernemende aanpak de belangen van het circulair ambachtscentrum kan behartigen.

2 Wensen en ambities

ZRD en OLAZ hebben concrete plannen om in het gebied van de gemeenschappelijke regeling de Bevelanden een nieuwe milieustraat te realiseren. Met het oog op de landelijke ambities willen ze daarbij de mogelijkheden verkennen voor een regionaal circulair ambachtscentrum. ZRD zoekt een kartrekker die namens het circulair ambachtscentrum de samenwerking aangaat met alle relevante partners in de regio. Dit met als doel om producten en materialen die worden aangeboden op de milieustraat hoogwaardig te hergebruik en daarbij sociale werkgelegenheid en opleidingsplaatsen te creëren. Het gaat hierbij om materialen die door particulieren ter verwerking worden aangeboden op de milieustraat die anders zouden worden gerecycled of verbrand. Het is nadrukkelijk niet de bedoeling om een nieuw initiatief te helpen starten dat de concurrentie aangaat met bestaande lokale initiatieven. Het circulair ambachtscentrum moet kansen bieden voor alle initiatieven in de regio op gebied van kringloop, werkgelegenheid, onderwijs en (lokale) maakindustrie.

ZRD zoekt een partner die in staat is om in de Bevelanden proactief de samenwerking aan te gaan met regionale partijen, waarmee het concept van een circulair ambachtscentrum (zoals bedoeld door Rijkswaterstaat[1]) wordt vormgegeven. De wens van ZRD is om een betrouwbare en ervaren kringlooppartner te selecteren die in nauwe samenspraak met ZRD zelfstandig en professioneel de exploitatie en opschaling van activiteiten bij de nieuwe milieustraat kan vormgeven. In de toekomst wil ZRD mogelijk op meer plaatsen een circulair ambachtscentrum starten. De kennis en ervaring uit dit traject zal worden meegenomen bij de eventuele oprichting van een circulair ambachtscentrum elders in het werkgebied van ZRD.

Om de geschiktheid van een kringloopbedrijf als kartrekker van het circulaire ambachtscentrum te kunnen beoordelen hanteert ZRD de volgende wensen en uitgangspunten:

1. Proactief en met visie op de toekomst: de missie, visie en strategie van de partner dient in lijn te liggen met de doelstelling van het beoogde circulaire ambachtscentrum. Het kringloopbedrijf is goed op de hoogte van actuele ontwikkelingen in de relevante marktgebieden, heeft een heldere visie op de toekomstige ontwikkelingen en weet hier proactief op in te spelen. Een voorbeeld hiervan is het naar voren opschuiven van de positie van kringloopbedrijven in de grondstoffenketen: van lokale verkoop van tweedehands goederen naar regisseur van grondstoffen.
2. Stabiel en transparant: de organisatie beschikt over een management met relevante deskundigheid (op het gebied van mens en milieu en op het gebied van detailhandel) en aantoonbare ervaring met capaciteitsuitbreiding. Er is sprake van een professionele

[1] Zie voor meer informatie: *https://circulairambachtscentrum.nl/*

administratie en sturing vindt plaats op basis van periodieke managementrapportages. De in-en uitgaande stromen (goederen en materialen) worden geregistreerd en de ontwikkeling van mensen met een afstand tot de arbeidsmarkt wordt gedocumenteerd. De borging van kwaliteit is aantoonbaar door middel van een kwaliteitshandboek of een of meerdere keurmerken, zoals o.a. 100% Kringloop, ISO9001, PSO, et cetera.

3. Toekomstbestendig: de organisatie heeft ruime ervaring met kringloopactiviteiten en met het managen van een groot aantal personeelsleden. De organisatie is bij voorkeur een bekende naam in de regio en heeft bewezen de afgelopen jaren een financieel gezond bedrijfsresultaat te realiseren met behulp van kringloopactiviteiten. Hoewel het in beginsel is toegestaan om winst te maken, geeft ZRD de voorkeur aan een organisatie die het maximaliseren van maatschappelijke impact vooropstelt.
4. Complete dienstverlening: de organisatie heeft ervaring met een breed aanbod van producten en diensten die voor een grote doelgroep toegankelijk zijn. De producten en diensten zijn gericht op een vermindering van afval en op een vergroting van hoogwaardig hergebruik. Ook richt het aanbod zich op de persoonlijke ontwikkeling van mensen met een afstand tot de arbeidsmarkt en op leer-werkplekken voor studenten.
5. Ondernemend vermogen: de organisatie werkt proactief aan het verbeteren van het aanbod van producten en diensten en investeert in het ontwikkelen van nieuwe (product-)innovaties en concepten. De organisatie is bereid om actief deel te nemen aan het landelijk netwerk voor circulaire ambachtscentra van Rijkswaterstaat.
6. Lokale impact: de organisatie is maatschappelijk betrokken en bereid te investeren in het opzetten en verder uitbouwen van de binding met inwoners, bedrijven en instellingen in de regio. Hiervoor dient er proactief te worden samengewerkt met de reeds bestaande initiatieven op het gebied van kringloop en sociale werkgelegenheid.
7. Visie op samenwerking: de partner heeft een heldere visie op de samenwerking in het circulair ambachtscentrum en stelt zich constructief op om samen met ZRD op zoek te gaan naar de best passende organisatievorm en de verdere vormgeving en invulling.

3 Varianten kringloopexpertise

In de inleiding is reeds het belang aangegeven van het betrekken van kringloopexpertise bij het concept van een circulair ambachtscentrum. Het betrekken van kringloopactiviteiten bij een publiek afvalbedrijf kan op verschillende manieren worden vormgegeven. Doorgaans zien we hiervoor de volgende varianten:

A. Een kringloopbedrijf in eigen beheer
B. Participeren in een bestaand kringloopbedrijf
C. Een overeenkomst afsluiten met een kringloopbedrijf/kringloopconsortium

De genoemde varianten komen hierna achtereenvolgens kort aan bod.

3.1 Een kringloopbedrijf in eigen beheer

Dit heeft als belangrijk voordeel dat ZRD directe grip heeft op een deel van de herbruikbare producten en materialen in de regio. Landelijk zijn er verschillende voorbeelden van (publieke) afvalbedrijven die een eigen kringloopbedrijf hebben als aanvulling op de afvalinzameling. Dit met wisselend succes. Het gebrek aan kennis van kringloop en detailhandel maakt deze optie risicovol. Afvalinzameling vraagt om wezenlijk andere kennis en expertise dan detailhandel (kostenreductie versus beleving en toegevoegde waarde). Daar komt bovenop dat de exploitatie van een circulair ambachtscentrum ook nieuw en onbekend zijn, dit vormt daarmee een verhoogd risico.

Bij een eigen kringloopbedrijf zijn de aandeelhoudende gemeente volledig aansprakelijk voor de (financiële) bedrijfsvoering van het kringloopbedrijf. Het valt te bezien of deze vorm van taakverbreding en het bijbehorende (financiële) risico op de steun kan rekenen van de aandeelhoudende gemeenten.

3.2 Participeren in een kringloopbedrijf

Dit is een manier voor ZRD om direct invloed uit te oefenen op koers van een kringloopbedrijf in de regio en op de planning en financiën. Ook van deze variant zijn er enkele voorbeelden bekend. Met een participatie concentreert ZRD zich op de afval- en reinigingstaken en haalt ze externe kennis in huis op het gebied van kringloop. De risico's hebben voornamelijk betrekking op de (financiële) onzekerheid van de activiteiten van het circulair ambachtscentrum. De eventuele risico's dienen in overleg met de private partij te worden overeengekomen.

Naar verwachting zijn er diverse synergievoordelen te behalen op het gebied van ketenintegratie tussen de beide organisaties (de synergie tussen afval en hergebruik). Denk bijvoorbeeld aan de fijnmazige inzamelstructuur van ZRD of aan de mogelijkheden voor opleiding en werkgelegenheid in het sociaal domein door kringloop.

Deze variant kent juridische risico's, met name op het gebied van aanbestedingsrecht en staatssteun. Door minimaal 50% van de aandelen in overheidshanden te houden en door

scherpe, marktconforme tarieven overeen te komen (op basis van open calculatie) voor de dienstverlening kan dit risico worden beperkt. Wij adviseren om hiervoor gespecialiseerde juridische expertise in te schakelen.

3.3 Overeenkomst afsluiten met kringloopbedrijf

Deze variant heeft als voordeel dat ZRD binnen het werkveld van afvalbeheer blijft en als opdrachtgever fungeert voor de kringlooppartner. Ook van deze optie zijn er voorbeelden bekend. Gemeenten kiezen hier soms voor vanwege de flexibiliteit (contractduur). Echter vraagt de opdracht vanwege de hoge mate van complexiteit, de onzekerheid en de hoge investeringskosten om een langdurige samenwerkingsovereenkomst. In deze variant is ZRD niet aansprakelijk voor de behaalde resultaten van het kringloopbedrijf. De eventuele financiële risico's voor het circulair ambachtscentrum dienen in de overeenkomst tussen beide partijen te worden bepaald.

Een nadeel is dat ZRD in de uitvoering meer afhankelijk is van de bereidwilligheid van de partner(s) en dat ze minder invloed heeft op de wijze van taakuitvoering (wel op 'output'). Eventuele aanvullende activiteiten als gevolg van onvoorziene omstandigheden zullen apart in rekening worden gebracht. Ook zal een kringlooppartner minder snel geneigd zijn om investeringen te doen die effect hebben op de lange termijn.

Samengevat leveren de bovengenoemde varianten het volgende overzicht op:

	Eigen kringloop oprichten	**Participeren in kringloopbedrijf**	**Overeenkomst met kringloopbedrijf**
Kansen: regionale grondstoffen-transitie en sociale werkgelegenheid	Directe sturing door volledige zeggenschap. Eventuele winst kan worden geïnvesteerd in de organisatie.	Directe sturing door gedeeltelijke zeggenschap. Bundelen van kennis en ervaring van verschillende marktgebieden. Lange- termijn samenwerking maakt investeren mogelijk.	Indirecte sturing via contractafspraken, toetreding andere of nieuwe contractpartners mogelijk.
Potentiële risico's	Kans op slechte prestaties wegens beperkte kennis en ervaring met kringloop en CA. Dit leidt in potentie tot een groot financieel risico. Door lange besluitvorming minder wendbaar. Geen prikkel voor efficiency en innovatie. Last van integreren van diverse beleidsdoelen.	Wederzijdse afhankelijkheid voor langere periode. Relatief hoge kosten voor inhuren van management. Beperkt financieel risico door aanwezige expertise en een gedeeld financieel risico. Juridische risico's bij onzorgvuldige afspraken.	Langetermijninvesteringen zijn lastig. Financieel risico kan beperkt blijven (afhankelijk van de gemaakte afspraken in het contract). Moeilijk afdwingbaar met behoud van de relatie.
Draagvlak	Kan deze vorm rekenen op de steun van RvC, OLAZ, inwoners en bedrijven?	Kan deze vorm rekenen op de steun van RvC en OLAZ?	Kan deze vorm rekenen op de steun van de overige kringloopinitiatieven?

Het is de primaire taak van de ZRD om het (grof) huisafval van de inwoners van Zeeland tegen lage kosten in te zamelen en te verwerken. Daarnaast heeft ZRD de een forse ambitie ten aanzien van het reduceren van het afval en de transitie naar een circulaire economie. Om die reden is er een direct sturingsmechanisme op de kringloopactiviteiten gewenst.

3.4 Tussentijdse conclusie:

A. Eigen kringloop oprichten lijkt niet verstandig. ZRD heeft geen ervaring met het runnen van een kringloopwinkel, noch met een circulair ambachtscentrum. Daarmee zijn de financiële risico's groot. Ook zou het oprichten van een eigen kringloopwinkel politiek op weinig steun kunnen rekenen. Dit aangezien er geschikte bedrijven in de regio zijn die dit ook zouden kunnen (zie hoofdstuk 4). De huidige politieke tendens is eerder om activiteiten die niet noodzakelijk door de overheid hoeven te worden gedaan, aan de markt over te laten.
B. De optie van participeren is een goede mogelijkheid. Participeren heeft als groot voordeel dat je gezamenlijk met een partner met expertise een lange termijn relatie aangaat, waarbij het uitgangspunt is dat beide partijen voordeel van de relatie ondervinden. In geval van goede afspraken is het financieel risico daarmee enigszins beperkt. Een groot voordeel is dat je relatief eenvoudig tussentijds kunt bijsturen. Dit is belangrijk aangezien het een vrij nieuw concept is en daardoor onvoorspelbaar.
C. De optie van het aangaan van een overeenkomst met een partner is ook een goede mogelijkheid. De contractduur en onderlinge afspraken geeft ZRD de mogelijkheid voor meer flexibiliteit. Ook zijn de financiële risico's bij deze optie het kleinst. Daar staat tegenover dat het lastig is om aan de voorkant afspraken goed vast te leggen (er is nog veel onbekend). Een kortere looptijd maakt het (zeker naar mate de samenwerking vordert) minder aantrekkelijk voor een partner om te blijven investeren. Dit kan conflicteren met de wens van ZRD om iets opbouwen qua relatie met en uitstraling naar de bezoekers. Daarnaast wordt niet als wenselijk geacht dat er (via aanbesteding) om de zoveel jaar een andere contractant de kringloopactiviteiten verricht.

Ons advies is om de variant "participeren in een kringloopbedrijf" verder te verkennen. Mocht dit (bestuurlijk) niet wenselijk of haalbaar zijn dan kan worden teruggegrepen op de variant van een overeenkomst met kringlooppartner.

4 Onderzoek kringloopbedrijven

Kringloop is geen beschermde naam, waardoor er landelijk grote verschillen zijn tussen kringloopbedrijven. In bijlage 1 treft u een actuele beschrijving aan van enkele typerende kenmerken van kringloopbedrijven. Daarbij gaan we in op enkele voorbeelden in het land.

In dit hoofdstuk gaan we nader in op vijf kringloopbedrijven die bij dit onderzoek zijn betrokken. Deze selectie is tot stand gekomen via een selectieproces van ZRD. Alle relevante partijen in de regio zijn daarbij geïnformeerd en hebben de kans gehad om zich te melden.

4.1 Deelnemers aan het onderzoek

De lokale kringloopbedrijven Stichting Kringloopwinkel Goed & Gebruikt (verder: Goed & Gebruikt) en Nobel Kringloopwarenhuis B.V. (verder: Nobel) hebben zich als geïnteresseerde partij zelf bij de gemeente gemeld. Daarnaast zijn er drie kringloopinitiatieven benaderd die ervaring hebben in de regio met het opzetten van een circulair ambachtscentrum. Dit zijn Stichting Goed voor Goed (verder: Goed voor Goed) uit Sommelsdijk, De Kringloper uit Roosendaal en Kringloopbedrijf Het Goed (verder: Het Goed) met het hoofdkantoor in Emmeloord.

Met deze vijf kringloopbedrijven is een verkennend gesprek gevoerd. Tijdens dit gesprek zijn de wensen en uitgangspunten aan de orde gekomen zoals die vooraf door ZRD zijn geformuleerd. Aan het eind van het gesprek hebben we de partijen gevraagd om enkele cijfermatige gegevens schriftelijk na te zenden. Dit heeft geresulteerd in een goede indruk van de organisaties.

Goed voor Goed heeft als enige partij na afloop van het gesprek aangegeven dat ze bij nader inzien geen actieve rol voor zichzelf weggelegd ziet in het circulaire ambachtscentrum op de Bevelanden. De belangrijkste reden hiervoor is dat ze (als gevolg van een snelle groei in de afgelopen jaren) de focus wil richten op het stabiliseren en optimaliseren van de huidige organisatie. Om die reden zijn de gegevens van Goed voor Goed niet verder meegenomen in dit onderzoek.

4.2 Beschrijving van de deelnemers

De Kringloper

- De stichting is onderdeel van Saver, een publiek afvalinzamelbedrijf in de regio Roosendaal. De Kringloper moet zich financieel kunnen bedruipen, maar heeft geen winstoogmerk (ANBI-status).
- De Kringloper is in 1984 opgericht als vrijwilligersorganisatie. Het bedrijf is inmiddels actief op 9 locaties met 4 kringloopwinkels, 3 kledingbanken en 2 ambachtscentra. Ze wil verder groeien in de regio.

- Het bedrijf is lid van de branchevereniging BKN en heeft het keurmerk 100% Kringloop. Ook heeft De Kringloper het PSO 30+ keurmerk (hoogste score). Bovendien zijn ze erkend leerbedrijf volgens SBB.
- De Kringloper heeft de volgende missie: met een groot hart voor mens, milieu en maatschappij bieden we een fijne werkplek waar iedereen de kans krijgt om te groeien en samen geven we goederen een tweede thuis.
- Openingstijdens zijn 48 uur op 6 dagen. De Kringloper heeft meerdere vestigingen, waaronder ook een circulair ambachtscentrum bij de gemeentelijke milieustraat.
- Enkele diensten zijn: kringloop, witgoedreparatie, ICT- werkplaats, fietsenwerkplaats, kledingbank, demontagecentrum, ambachtscentrum, sociale activering (KANS), ophaal- en bezorgdienst. Ook bieden ze een cursus Nederlands op de werkvloer voor NT2.
- Het personeel bestaat uit een team van 225 mensen, waarvan 98 medewerkers (73 in dienst en een aantal uitzendkrachten).
- De kringloper werkt aan nieuwe en innovatieve concepten die landelijke toonaangevend zijn. Zo hebben ze een circulair ambachtscentrum, zijn ze als een van de weinige kringloopbedrijven in Nederland gecertificeerd[2] om elektronica te demonteren, hebben ze een eigen textielsorteerlijn en hebben ze arbeidsactiveringstrajecten opgezet via afdeling KANS (Kringloper Arbeidstoeleiding Nieuwe Stijl). Ook doen ze diverse projecten waaronder een fietsenproject in samenwerking met ANWB en zijn ze premium refurbischer van Bosch voor wasmachines en drogers.
- De Kringloper had in 2022 een omzet van bijna 4 miljoen euro. Het bedrijf maakte in dat jaar ruim 55.000 euro winst.
- Van de omzet gaat zo'n 70% naar arbeid binnen de stichting. Tot op heden wordt de gerealiseerde winst toegevoegd aan het eigen vermogen.

Goed & Gebruikt

- Zelfstandige stichting zonder winstoogmerk (ANBI status)
- De Kringloper is in 1984 opgericht als vrijwilligersorganisatie.
- Het doel is om Zending Gereformeerde Gemeenten (ZGG) te voorzien van financiële middelen.
- Openingstijdens zijn 17 uur op 3 dagen. De Kringloper heeft één grote locatie op het industriegebied.
- Diensten zijn: kringloop, ophaal- en bezorgdienst
- Het team bestaat uit circa 170 vrijwilligers, veelal gepensioneerden

[2] Afgedankte spullen waar een stekker aan zit, die (plek voor) een batterij hebben of een schermpje bevatten worden officieel aangeduid als AEEA. En daarvoor gelden wettelijke regels, zoals bij demontage-activiteiten. Enkel bedrijven met een CENELEC-certificering mogen volgens de wettelijke regels AEEA demonteren. Zo een certificering rust op de locatie waar de activiteiten plaatsvinden.

- Goed & Gebruikt geeft aan een gezonde bedrijfsvoering te hebben. Het resultaat in 2020 en 2021 lag rond de € 250.000 en in 2022 ruim € 400.000.

Het Goed

- Het Goed is een landelijke kringloopketen met meer dan 30 vestigingen verspreid over het land. De vestigingen zijn over het algemeen zelfstandige vennootschappen (en een stichting) die deel uitmaken van de holding van Het Goed. Het Goed heeft een commerciële doelstelling.
- De missie van Het Goed is werk maken door hergebruik. Ze wil dit bereiken door gebruikte spullen een tweede leven te geven.
- Dichtbij zit Het Goed Rijnmond; een joint venture van kringloopbedrijf Het Goed en het publieke afvalinzamelingsbedrijf Irado (aandelenverhouding 50-50).
- De openingstijden van Het Goed Rijnmond zijn 48 uur op 6 dagen.
- Het Goed werkt op verschillende plekken in het land aan het opzetten van een circulair ambachtscentrum, bijvoorbeeld in Schiedam, Deventer, Nijmegen en Hengelo.
- Alle vestigingen van Het Goed zijn aangesloten bij de landelijke brancheverenigingvoor kringloopbedrijven, BKN[3] en dragen het keurmerk “100% Kringloop”. Ook heeft Het Goed de hoogste PSO-keurmerk.
- Het Goed werkt op cruciale posities in de organisatie met medewerkers die in loondienst zijn. Landelijk zijn dit er circa 1.450, aangevuld met 184 vrijwilligers en 710 mensen met een afstand tot de arbeidsmarkt. Ook heeft Het Goed structureel een aantal opleidings- en onderwijsplekken.
- Het Goed doet veel aan innovatie: samenwerking in de keten met landelijke ketenpartijen als Zeeman en Gamma, witgoedreparatie, hout upcycling, werkplaatsen voor fietsen, hout, elektra textiel, et cetera. Voor de sortering van textiel heeft Het Goed een tak opgericht voor het verwerken van resttextiel (geroofd textiel) van gecontracteerde brancheleden.
- Van Het Goed hebben we geen financiële gegevens ontvangen. Uit de jaarrekening van Het Goed blijkt de omzet in 2018 circa 4.4 miljoen euro bedroeg. De winst was in dat jaar zo’n 380.000 euro.

Nobel Kringloopwarenhuis

- Nobel is een lokale besloten vennootschap met een commerciële doelstelling.
- De visie van Nobel is om door middel van maatschappelijk verantwoord ondernemen een professioneel kringloopwarenhuis te hebben opgebouwd waarbij de impact om mens, maatschappij en milieu dusdanig groot zal zijn dat het de samenleving niet onveranderd laat.

[3] Brancheverenigingen Kringloopbedrijven Nederland (BKN)

- De openingstijdens van Nobel zijn 51 uur op 5 dagen. Nobel heeft één grote vestiging in Goes van circa 2.500 m2.
- Diensten zijn: kringloop, reparatie, sociale werkgelegenheid, armoedebestrijding, goede doelen charitatief, huisontruiming, online veiling
- Nobel is een erkend leerbedrijf volgens SBB. Ze beschikken over één gecertificeerde begeleider. Mensen uit de doelgroep komen veelal uit zichzelf bij hen terecht, niet via de gemeente.
- Het personeel bestaat uit een team van 5 medewerkers, waarvan 2 parttime. Dit is aangevuld met 35 vrijwilligers. Nobel heeft soms een re-integratie kandidaat of een stagiair.
- Nobel wil in deze fase nog geen financiële cijfers met ons delen. Wel geeft ze aan een heel gezonde bedrijfsvoering te hebben. Met een deel van de winst steunen ze goede doelen, onder andere op gebied van armoedebestrijding.

4.3 Interviewresultaten

In de onderstaande tabel treft u een overzicht aan van de overgebleven vier kringloopbedrijven. Het overzicht is gebaseerd op de gevoerde gesprekken en de aangeleverde informatie.

	De Kringloper	Goed & Gebruikt	Het Goed	Nobel
Proactief en met visie op de toekomst	Sluit volledig aan bij de doelstelling van het CA	Het doel sluit niet aan bij het doel van een CA. Het middel dat wordt gebruikt wel.	Sluit goed aan bij de doelstelling van het CA. Winstdoel is voor CA minder relevant.	Sluit goed aan bij de doelstelling van het CA. Winstdoel is voor CA minder relevant.
Stabiel en transparant	Stabiele organisatie en Mt, ervaring met schaalgrootte, ervaring met werkzaamheden en openingstijden	Organisatie kwetsbaar door vrijwilligers en leeftijdsopbouw, ervaring met schaalgrootte voor kringloop. Beperkt openingstijden	Stabiele organisatie en Mt, veel ervaring met schaalgrootte, veel ervaring met werkzaamheden en openingstijden	Stabiele organisatie en Mt, beperkte ervaring met schaalgrootte en enkel voor kringloop, ervaring met openingstijden
Toekomst-bestendig	Beschikt over de relevante kwaliteitskeurmerken voor milieu, sociaal en onderwijs	Geen relevant onafhankelijk keurmerk	Beschikt over de relevante kwaliteitskeurmerken voor milieu, sociaal en onderwijs	Erkend leerbedrijf volgens SBB
	Financieel gezond. Zelfstandig investeren naast	Financieel gezond	Financieel gezond. Zelfstandig investeren naast	Financieel gezond

	OLAZ/ZRD is bespreekbaar.		OLAZ/ZRD is bespreekbaar.	
Complete dienstverlening	Breed aanbod aan diensten op milieu, sociaal en onderwijs. Tevens ervaring met demontage en ambachten	Enkel kringloop, geen ervaring met SW-begeleiding en onderwijs. Ook geen ambitie in die richting.	Breed aanbod aan diensten op milieu, sociaal en onderwijs. Tevens ervaring met ambachten	Enkel kringloop, geen zelfstandige ambitie met grondstofhergebruik. Beperkte ervaring met SW-begeleiding en onderwijs
Ondernemend/ innovatief	Ervaring met ontwikkelen van vernieuwende lokale concepten.	Doen enkel kringloop en geen innovatie	Veel ervaring met ontwikkelen van vernieuwende lokale en landelijke concepten.	Doen enkel kringloop en geen innovatie. Wel de wens voor meer ondernemerschap
Lokale impact	Niet gevestigd in omgeving Goes, wel in Roosendaal. Ervaring met succesvol opzetten van nieuwe winkels en CA.	Wortels in de samenleving, weinig ervaring met nieuwe winkel opzetten.	Niet gevestigd in omgeving Goes, wel regio Rijnmond. Veel ervaring met succesvol opzetten van nieuwe winkels en CA's.	Wortels in de samenleving, weinig ervaring met nieuwe winkel opzetten.
Visie op samenwerking	Wil graag samen met ZRD en alle andere relevante partners in de regio een volwaardig circulair ambachtscentrum oprichten. Alle opties zijn daarbij open.	Wil graag extra gesprekken met ZRD en hun achterban om het standpunt te kunnen bepalen.	Wil graag mede-initiatiefnemer zijn van het circulair ambachtscentrum. In geval van een joint venture wil ze graag het management voeren.	Wil zelf kringloop blijven doen en voor grondstoffen samenwerken met partners. Twijfelt over een eigen locatie op/ nabij de milieustraat.

4.4 Beoordeling deelnemers

De Kringloper is een 100% dochter van Saver NV, een overheidsbedrijf dat in handen is van enkele gemeenten in de omgeving van Roosendaal. De directeur van Saver is tevens de directeur van De Kringloper. De Kringloper heeft een stabiele organisatie en draait financieel onafhankelijk. Het bedrijf maakt wel winst, maar investeert dit in de eigen organisatie. De Kringloper beschikt over alle relevante keurmerken en heeft ervaring met het ontwikkelen van nieuwe concepten en met het uitbreiden van activiteiten en locaties. De werkwijze van De Kringloper is pragmatisch van aard. Ze zijn klein begonnen en hebben inmiddels een groot netwerk opgebouwd van partijen die actief zijn in de regio op het gebied van circulaire economie. Door middel van 'trial and error' worden nieuwe ideeën uitgeprobeerd in de praktijk.

Conclusie De Kringloper: wij zijn van mening dat De Kringloper de beste partner is om in regio de Bevelanden een nieuw circulair ambachtscentrum mee op te zetten. De organisatie heeft kennis, ervaring en slagkracht. De aanpak is 'no nonsens' en er is geen

commerciële drijfveer. De Kringloper heeft aangegeven graag een vervolgtraject aan te gaan met ZRD en staat in beginsel open voor verschillende vormen van samenwerking.

Goed & Gebruikt verdient haar sporen als maatschappelijk kringloopbedrijf in Goes. Het doel is om met behulp van de verkoop van tweedehands goederen inkomsten te genereren voor de gereformeerde zending. Hergebruik is daarmee geen doel maar een middel. Goed & Gebruikt heeft een mooie en zeer grote winkel op het bedrijventerrein. De organisatie investeert nauwelijks in de persoonlijke ontwikkeling van bijvoorbeeld studenten of mensen met een afstand tot de arbeidsmarkt, maar werkt volledig met vaste vrijwilligers. De combinatie van vrijwilligers en de relatief hoge leeftijd van veel vrijwilligers, maakt de organisatie kwetsbaar. Goed & Gebruikt geeft aan geen ambities te hebben om te innoveren, noch om een kwaliteitscertificaat te behalen. Ondanks de beperkte openingstijden levert Goed & Gebruikt een knappe prestatie op het gebied van hergebruik in de gemeente.
Conclusie Goed & Gebruikt: wij zien in Goed & Gebruikt niet de trekker van het nieuwe circulaire ambachtscentrum. De organisatie heeft een grote en trouwe achterban, geniet grote bekendheid in de regio en is daarmee een belangrijke partner om mee samen te werken. Dit kan bijvoorbeeld door het assortiment van Goed en Gebruikt aan te vullen met goederen vanuit de milieustraat of door spullen uit te ruilen. Ook kan Goed & Gebruikt mensen met licht beschadigde spullen of herbruikbare materialen doorverwijzen naar het circulair ambachtscentrum.

Het Goed is een kringloopbedrijf met winkels op meer dan 30 locaties in het land. Het Goed behoort tot een van de grootste kringloopbedrijven van het land en heeft op diverse plekken ervaring met het nieuw opzetten van winkels en circulaire ambachtscentra. Het bedrijf beschikt over alle relevante keurmerken en is actief in het landelijke netwerk van Rijksaterstaat. Het is een stabiele organisatie met een gedeelde backoffice waardoor alle expertise in huis is. Het Goed investeert volop in innovatie en is bereid om risico te nemen. Het Goed heeft ervaring met een joint venture, waarbij overheid en kringloop gezamenlijk eigenaar zijn. Het Goed is een commerciële partij en weegt bij projecten en investeringen kosten en opbrengsten goed tegen elkaar af.
Conclusie Het Goed: wij zijn van mening dat kringloopbedrijf Het Goed uitstekend in staat is om in regio de Bevelanden een nieuw circulair ambachtscentrum op te zetten. Het Goed zet zich volledig in om maatschappelijk resultaat te realiseren, maar wel met een commerciële drijfveer.

Nobel is een besloten vennootschap met winstoogmerk en heeft een kringloopwinkel in Goes. De organisatie richt zich op de verkoop van kringloopgoederen. Nobel staat geregistreerd als leerbedrijf SBB en biedt mogelijkheid voor de begeleiding van een à twee studenten per jaar. Het sociaal werkbedrijf in Goes heeft op dit moment geen overeenkomst met Nobel voor het plaatsen van mensen met een afstand tot de arbeidsmarkt. Nobel geeft geen milieu kwaliteitskeurmerk. De personele organisatie is kleinschalig, wat vanuit organisatorisch oogpunt een risico vormt. De bestuurder is enigszins terughoudend voor groei of uitbreiding en het oppakken van trajecten met andere grondstoffenstromen.

Conclusie Nobel: wij denken dat Nobel niet de meest geschikte kandidaat is als trekker van het circulaire ambachtscentrum. Wel zien we goede kansen voor het nieuwe circulair ambachtscentrum om op het gebied van meer producthergebruik en de begeleiding van studenten in de toekomst met Nobel samen te werken.

5 Advies en vervolg

Uit de gevoerde gesprekken met kringloopbedrijven in de regio komt duidelijk naar voren dat er op basis van de selectiecriteria van ZRD twee partijen zijn die wij geschikt achten om de een voortrekkende rol te vervullen in de oprichting van een circulair ambachtscentrum op de Bevelanden. Wanneer wij rekening houden met de politiek-bestuurlijke wens om deze activiteit onder te brengen bij een (semi)publieke partij zonder winstoogmerk, dan gaat de voorkeur uit naar De Kringloper.

Als vervolgstap adviseren wij daarom dat OLAZ/ ZRD onderzoek doet naar het bestuurlijk draagvlak voor de oprichting van een gelijkwaardige, gezamenlijke organisatie met De Kringloper, waarin in elk geval de activiteiten van het circulair ambachtscentrum worden ondergebracht. Bij voldoende steun dient juridisch te worden onderzocht wat hiervoor de mogelijkheden zijn, rekening houdend met aanbestedingsrecht en staatssteunregels.

Wanneer er bestuurlijk onvoldoende draagvlak is voor een participatietraject dan kan de mogelijkheid voor een contractuele relatie worden verkend met De Kringloper.

Bijlage 1: Typering van kringloopbedrijven

In deze bijlage beschrijven wij enkele kenmerkende overeenkomsten en verschillen tussen kringloopbedrijven. Dit is van belang voor de latere keuze voor de best passende samenwerkingspartner bij de wensen en de ambities van ZRD in de regio.

Schaalgrootte

Kringloopinitiatieven variëren van kleinschalig met hobbymatige activiteiten tot volwaardige professionele organisaties met een winkeloppervlakte van meer dan 2.000 m^2. Ook zien we grote verschillen in de openingstijden van kringloopbedrijven, variërend van een keer per maand tot reguliere winkeltijden. Een aantal organisaties richt zich op een klein deel van de herbruikbare productenstroom, bijvoorbeeld tweedehands kleding of tweedehands boeken. Kringloopbedrijven zoals we die veelal kennen hebben een breed en volwaardig winkelassortiment, variërend van kleine huisraad en servies tot meubels, fietsen en wasmachines.

De meeste kringloopbedrijven in Nederland opereren lokaal en hebben een winkel in een stad of dorp. De afgelopen 10 à 15 jaar zijn er daarentegen ook winkelconcepten voor kringloopbedrijven ontwikkeld, die zijn uitgerold over meerdere steden/regio's. Een voorbeeld hiervan is Rataplan, met 33 winkels in Noord-Holland, Zuid-Holland, Gelderland en Flevoland. Ook Het Goed heeft ruim 30 kringloopwinkels die verdeeld zijn over het land. Een grote schaal heeft als voordeel dat er veel kennis (ook specialisme) en ervaring aanwezig is. Ook kunnen sommige ondersteunende werkzaamheden centraal plaatsvinden.

Werkgelegenheid

Kringloopbedrijven vervullen een belangrijke rol in een gemeenschap. Vaak vormt een kringloopbedrijven een sociaalmaatschappelijke functie. Iedereen is er welkom, ongeacht sociale klasse, achtergrond of inkomen. Dit maakt veel kringloopbedrijven ook een sociale ontmoetingsplek.
Deze diversiteit zie je ook terug in het personeelsbestand. De meeste kringloopbedrijven werken met een grote groep vrijwilligers en met mensen met een afstand tot de reguliere arbeidsmarkt. Een groot aantal kringloopbedrijven heeft mensen in dienst met een pedagogische achtergrond en verzorgt (tegen betaling) ook de begeleiding van mensen met een achterstand tot de arbeidsmarkt, bijvoorbeeld mensen met een uitkering, taakstraf of een taalachterstand. Een deel van deze kringloopbedrijven heeft daarmee als doel om mensen te laten doorgroeien binnen de organisatie en uiteindelijk (indien mogelijk) te begeleiden richting de reguliere arbeidsmarkt.
Een aantal kringloopbedrijven werkt met medewerkers (in loondienst) op belangrijke posities in de organisatie. Dit zorgt voor meer kwaliteit en continuïteit. Daarnaast maken

kringloopbedrijven veelal ook gebruik van studenten en stagiaires, bijvoorbeeld vanuit de onderwijsrichting detailhandel, commerciële economie en techniek.

Winstbestemming

Een kenmerkend verschil tussen kringloopbedrijven zit onder andere in de winstbestemming. Van oudsher hebben veel kringloopbedrijven een charitatieve en ideëel doelstelling. Zo komt de winst bij een deel van de kringloopbedrijven ten goede aan armoedebestrijding, de kerk, de lokale sportvereniging of aan ontwikkelingshulp. De laatste twee decennia zien we daarnaast een sterke opmars van bedrijven met een commerciële doelstelling.

Ondernemerschap en innovatie

Steeds meer kringloopbedrijven verkopen niet alleen tweedehands spullen, maar bieden een breed pallet aan producten en diensten aan. De doelgroep van deze kringloopbedrijven is zeer divers en bestaat uit gemeenten, bezoekers (voor brengen van spullen en verkoop), organisaties zoals onderwijsinstellingen en sociale werkbedrijven en het bedrijfsleven.

Ter illustratie en inspiratie noemen we hierna enkele voorbeelden:

- Sociale werkgelegenheid: begeleiding van re-integratie en dagbesteding
- Armoedebestrijding: producten uitzoeken in de winkel; gratis, tegen inlevering van bon van de gemeente of in ruil voor een wederdienst
- Boedelruiming: leeg opleveren van woningen
- Klussendienst: klusbedrijf voor kleine huishoudelijke werkzaamheden
- Onderwijs: leer-werkbegeleiding, stageplaatsen, materiaalonderwijs
- Taalonderwijs: voor laaggeletterden en statushouders
- Werkplaatsen voor o.a.:
    - Elektronica: audio en video, wit- en bruingoed, verlichting
    - Fietsen: reparatieservice, uitleen en verkoop/weggeef
    - Houtbewerking: vervaardigen van producten voor verkoop in de winkel, voor exposities, voor decorstukken op toneel
    - Textiel en leer: kledingreparatie en -vermaak service, tassenmakerij
    - Creatieve vormgeving: kunst, exposities en uitleen en verkoop
- Demontage en sortering: regionale textielsortering, demontagecentrum voor elektronisch afval (certificeringplicht per locatie)
- Circulair ambachtscentrum: als initiatiefnemer, regievoerder, deelnemer of samenwerkingspartner

Kwaliteitsborging

Een groot deel van de kringloopbedrijven in Nederland is aangesloten bij de Brancheverenigingen Kringloopbedrijven Nederland (BKN). BKN is initiatiefnemer van het keurmerk “100% Kringloop”. Kringloopbedrijven die in het bezit zijn van dit keurmerk worden door een externe auditeur gecontroleerd op een groot aantal aspecten die de kwaliteit garanderen. Zo wordt onder andere bekeken of het kringloopbedrijf hun sociale

en milieudoelstellingen vastleggen en operationaliseren, hierover transparant zijn, oog hebben voor hun omgeving, dat arbeidsvoorwaarden zijn gebaseerd op collectieve afspraken en dat de interne bedrijfsprocessen op een heldere wijze zijn vastgelegd.

Meer informatie
Buiten organisatieadvies
+31 26 – 35 47 887
contact@buitenorganisatieadvies.nl
www.buitenorganisatieadvies.nl

buiten
organisatieadvies

BIJLAGE IV: RUIMTESTAAT CA DE BEVELANDEN

RUIMTESTAAT CA DE BEVELANDEN 24-10-2023

Omschrijving	Totaal m2 BVO	Totaal m2 incl. verdieping (GRONDOPPERVLAK)
MILIEUSTRAAT INCL. INNAMESTRAAT		
Bordes	1.000	1.000
KCA	50	0
Bunkers (groen etc.)	525	525
Fractiecontainers incl. reserve	1.000	1.000
Stalling kraan en shovel (zit bij Remise ZRD)	0	0
Beheerdersruimte	65	0
Kleedkamers, douches en toiletten	65	0
Leenaanhangers	60	0
Innamestraat (overkapping)	172	172
Opslag kringloop (onder bordes)	429	0
Inrichting algemeen incl. manouvreerruimte	5.968	5.968
SUBTOTAAL	**9.334**	**8.665**
Parkeren eigen personeel	50	50
Parkeren personeel innamestraat	50	50
Fietsen/scooterstalling	10	0
TOTAAL MILIEUSTRAAT INCL. PARKEREN	**9.444**	**8.765**

(KRINGLOOP) HERGEBRUIKSWINKEL		
Elektra/Gas	72	72
Sorteren	72	72
Meubels	143	143
Textiel (grof sorteren)	107	107
Textiel (fijn sorteren)	215	215
Hout	215	215
Fietsen	215	215

Subtotaal werkplaatsen	**1.037**	**1.037**
Winkel kringloop	1.716	0
Winkel Bouwmaterialen	358	358
Shop in shop	143	0
Restaurant (50 zitplaatsen)	215	0
Facilitaire voorziening publiek	29	0
Subtotaal publiek toegankelijk	**2.460**	**358**
Opleidings- en tevens vergaderruimte	72	0
Facilitaire voorziening o.a. toiletten, werkkast etc.	86	0
Kantoorruimten	143	0
Kantine	143	0
Technische ruimte	43	43
Expeditie en logistiek	215	215
Opslag fietsen en materialen	286	286
Subtotaal kantoorfuncties, expeditie, technische ruimte en opslag (niet toegankelijk)	**987**	**543**
SUBTOTAAL	**4.483**	**1.938**
Restcontainers	165	165
Parkeren personeel kringloop	375	375
Parkeren bezoekers Kringloop	875	875
Fietsen/scooterstalling	39	0
Subtotaal buitenstalling, parkeren en fietsenstalling	**1.454**	**1.415**
TOTAAL HERGEBRUIKSWINKEL INCL. BUITENSTALLING EN PARKEREN	**5.937**	**3.353**

CIRCULAIRE WERKPLAATS		
Demontagehal (incl. expeditie en logistiek)	358	358
Opslag demotagefracties	358	358
Opslag demotagefracties (onder bordes)	358	0
SUBTOTAAL	**1.073**	**715**
Parkeren personeel Demontagehal	150	150
Fietsen/scooterstalling	13	0
TOTAAL DEMONTAGEHAL INCL. PARKEREN	**1.236**	**865**

CIRCULAIR LAB/EDUCATIERUIMTE		
Ateliers / workshopruimtes	0	0
SUBTOTAAL GEBOUWEN CIRCULAIR LAB	**0**	**0**

Parkeren personeel en bezoekers Circulair Lab	0	0
Fietsen/scooterstalling	0	0
TOTAAL CIRCULAIR LAB INCL. PARKEREN	**0**	**0**

Subtotaal milieustraat	9.334	8.665
Subtotaal gebouwen CA	5.556	2.653
Subtotaal parkeren en overige	1.727	1.665
Totaal CA De Bevelanden excl. manouvreerruimte en groen	**16.617**	**12.982**
Manouvreerruimte en groen	3.794	3.794
Totaal CA De Bevelanden incl. manouvreerruimte en groen	**20.411**	**16.776**

BIJLAGE V: VLEKKENPLAN EN IMPRESSIEBEELDEN CA DE BEVELANDEN

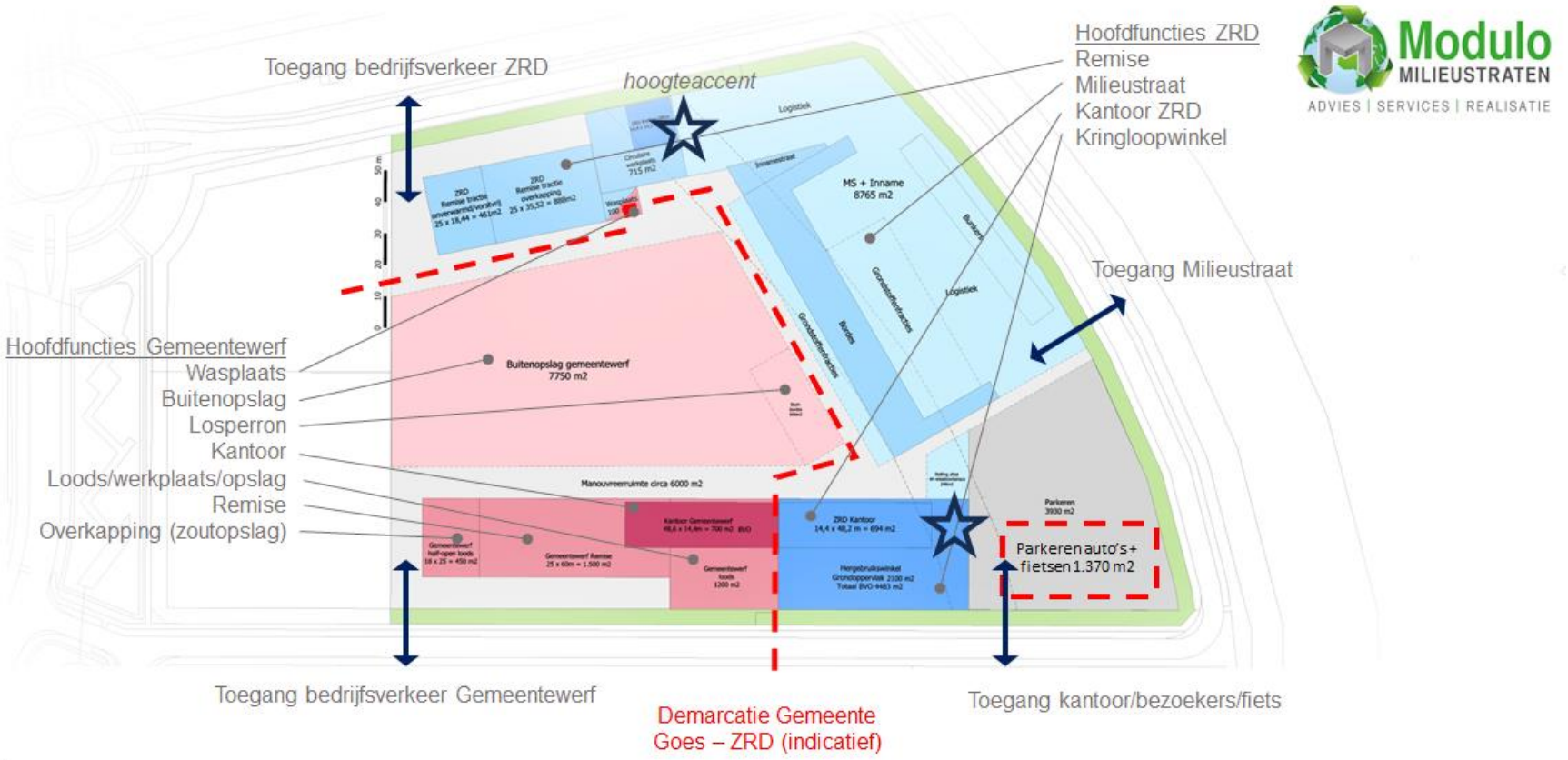

Dit ontwerp (tekening en bijbehorend geschrift) is eigendom van Modulo Milieustraten B.V. en geniet bescherming op grond van de Auteurswet;
zonder toestemming van Modulo Milieustraten B.V. mag niets van dit ontwerp worden verveelvoudigd, openbaar gemaakt, gebruikt of aan derden ter inzage of gebruik worden gegeven.

© Modulo Milieustraten

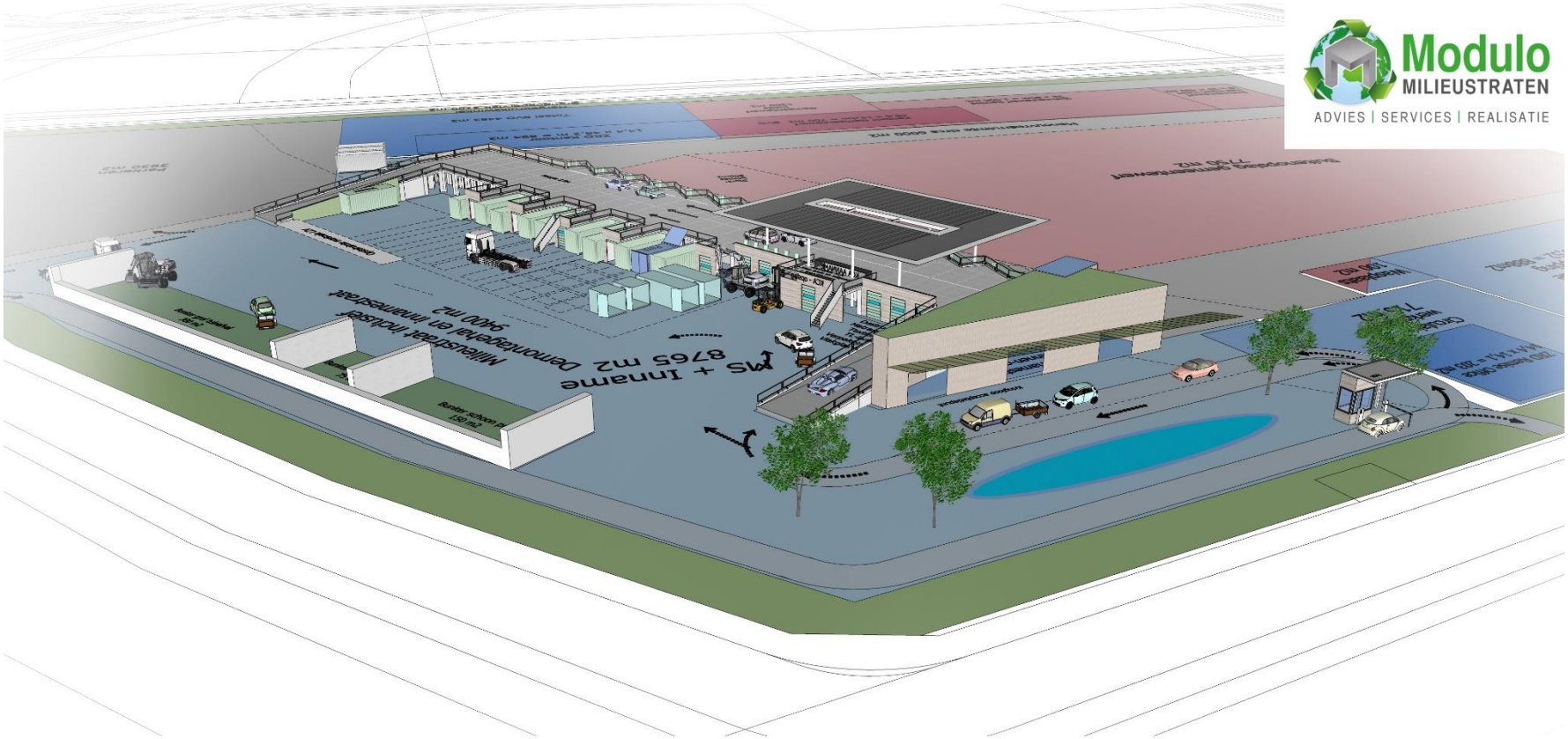

Noot:
Dit ontwerp (tekening en bijbehorend geschrift) is eigendom van Modulo Milieustraten B.V. en geniet bescherming op grond van de Auteurswet;
zonder toestemming van Modulo Milieustraten B.V. mag niets van dit ontwerp worden verveelvoudigd, openbaar gemaakt, gebruikt of aan derden ter inzage of gebruik worden gegeven.

© Modulo Milieustraten

Modulo MILIEUSTRATEN
ADVIES | SERVICES | REALISATIE

Noot:
Dit ontwerp (tekening en bijbehorend geschrift) is eigendom van Modulo Milieustraten B.V. en geniet bescherming op grond van de Auteurswet;
zonder toestemming van Modulo Milieustraten B.V. mag niets van dit ontwerp worden verveelvoudigd, openbaar gemaakt, gebruikt of aan derden ter inzage of gebruik worden gegeven.

© Modulo Milieustraten

Noot:
Dit ontwerp (tekening en bijbehorend geschrift) is eigendom van Modulo Milieustraten B.V. en geniet bescherming op grond van de Auteurswet;
zonder toestemming van Modulo Milieustraten B.V. mag niets van dit ontwerp worden verveelvoudigd, openbaar gemaakt, gebruikt of aan derden ter inzage of gebruik worden gegeven.

© Modulo Milieustraten

BIJLAGE VI: INVESTERINGSRAMING CA DE BEVELANDEN

Functie CA Bevelanden	Buitenruimte/ Manouvreerruimte (m²)	BVO (m²)	BVO onder bordes (m²)	Functie	buitenruimte	bouwwerk
Milieustraat + Innamestraat	9.826	1.500	669	**Milieustraat + Innamestraat**		€ 3.680.884
Totaal	**9.826**	**1.500**		**Totale bouwkosten**		**€ 3.680.884**
				Incl. bijkomende kosten en opslag duurzaam en circulair	25%	**€ 4.230.000**
Kringloopact.	2.395	4.480	430	**Kringloopact.**	€ 385.549	€ 4.045.888
Totaal	**2.395**	**4.480**		**Totale bouwkosten**		**€ 4.431.437**
				Incl. bijkomende kosten en opslag duurzaam en circulair	25%	**€ 5.100.000**
Circulaire werkplaats	403	715	358	**Circulaire werkplaats**	€ 76.124	€ 645.717
Totaal	**403**	**715**		**Totale bouwkosten**		**€ 721.840**
				Incl. bijkomende kosten en opslag duurzaam en circulair	25%	**€ 830.000**
Subtotaal	**12.623**	**6.695**	**788**	**Totale investeringsopgave**		**€ 10.160.000**

31-08-2023

FUNCTIONEEL PROGRAMMA VAN EISEN REMISE EN KANTOOR ZRD

Van de remise en het kantoor van de ZRD zullen alleen het volume worden uitgewerkt en niet de architectonische detaillering.

1.1 GEWENSTE NIEUWE SITUATIE

Een remise en hoofdkantoor ZRD zoals dat in combinatie met de gemeente Goes wordt onderzocht:

- Bij voorkeur overdekte buitenstalling/uitvalsbasis voor 11 vuilniswagens;
- Overdekte (vorstvrije) stalling voor de veegmachine en bakwagen;
- Overdekte opslagmogelijkheid voor bijvoorbeeld nieuwe minicontainers;
- Kantoor voor 25 personen en 4 flexwerkplekken;
- Overstijgende ruimtes/vergaderaccommodatie;
- Parkeerplaatsen voor 20 chauffeurs (privé auto's) en 25 personen van het kantoor, incl. 8 laadplekken en 1 snellader;
- Bijbehorende kantine/toiletten;
- Rekeninghouden met 10% groei van de activiteiten van de ZRD.

In onderstaande paragrafen worden de wensen en eisen voor de nieuwe situatie verder uitgewerkt en toegelicht.

1.1.1 Algemeen

Gebouwen:
De gebouwen bestaan uit:

- Kantoor buiten- en binnendienstmedewerkers;
- Onderhoudswerkplaats materieel buitendienst;
- Stallingsruimte materieel (voertuigen/machines/gereedschap etc);
- Overkapping materieel.

Personeel:
De omvang van het personeel is

- 20 medewerkers buitendienst op de remise (vast + flex)
- 25 medewerkers binnendienst op kantoor

1.1.2 Hoofdfunctie

De remise van ZRD is een locatie met gebouwen en terreinen waar werkzaamheden worden verricht die direct te maken hebben met de huis-aan-huis inzameling van fijn huishoudelijk afval in de ruimste zin met opslagmogelijkheden van voertuigen, machines, gereedschappen, materieel etc. Een werkplaats, kantine/vergaderruimte, douches, etc. zijn aanwezig. Deze functies worden

gecombineerd met het kantoor van ZRD. Het terrein is in principe niet voor het publiek toegankelijk.

1.2 PROGRAMMA VAN EISEN

Onderstaande tabel is de uitgewerkte programma van eisen van de remise en kantoor van de ZRD. Aan de woordelijke beschrijving zijn m² bruto vloeroppervlak gekoppeld. In de opgave van de oppervlakten is nog niet gerekend met gestapelde bouw. In de ruimtestaat (zie bijlage I) is opgenomen welke m² kunnen worden gestapeld en waar synergiekansen met de gemeentewerf van Goes wordt gezien. Voor specificaties wordt in onderstaande tabel in de kolom “specificaties” verwezen naar de bijlagen. Voor het kantoor zou er dan rekening gehouden moeten worden met extra verkeersruimte t.a.v. trappen en een lift.

**Ten aanzien van de m² BVO is de ruimtestaat leidend indien er verschillen worden geconstateerd.*

Onderverdeling functionele eisen remise + kantoor ZRD

Omschrijving	Omschrijving functionele eisen	M² BVO	OPMER-KINGEN
Locatie-eisen	**Locatie**		
	Locatie dient altijd goed bereikbaar te zijn voor vrachtauto’s en overig verkeer (ook als er files staan bij de milieustraat of het Circulair Ambachtscentrum);		
	Locatie dient duidelijk als remise en kantoor herkenbaar te zijn voor bezoekers, dit betreft de route, parkeren, melden, etc. (logistiek).		
	Remise/kantoor en milieustraat dienen duidelijk gescheiden entrees te hebben met een duidelijke hekwerk-scheiding tussen deze twee functionaliteiten.		
	Gebouwen zodanig situeren ten opzichte van de zon dat gebruik kan worden gemaakt van het dak en ook rekening houden met een optimale hellingshoek van het dak voor zonnepanelen.		
GEBOUW VERWARMD	Daken van de gebouwen zodanig ontwerpen dat optimaal gebruik kan worden gemaakt van zonne-energie (hellingshoek).		
Ruimten			
	Kantoorruimte, sanitair, kleedruimten,		
Gebouw algemeen	Voor de remise en het kantoor van ZRD dient een gebouw gerealiseerd te worden voor de medewerkers algemeen en remise (vast + flex). Het gebouw dient minimaal te bestaan uit: • 1 kantoorruimte, + ingang/hal; • Sanitaire voorzieningen voor bezoekers; • Sanitaire voorzieningen voor personeel; • Schaftruimte, keukentje; • Omkleedruimte met lockers en kleine opslagmogelijkheid; • Verwarmde werkruimte voor reparaties/onderhoud + opslag; • Voor specificaties en berekeningswijze m2 zie verder hieronder; • Aantal personen buitendienst: 20; • Aantal personen kantoor: 25.		
Ingang/hal Garderobe of bouwkundige nis	De garderobe is voor personeel en bezoekers en is voorzien van kledinghaken. 25 personen kantoorpersoneel en pp is 1,5m2 nodig 10 personen als bezoekers en pp is 1,5 m2 nodig De buitendienst heeft een eigen kleedruimte.	53 m2	Mogelijk is kapstok op kantoor ook voldoende.

	Totaal benodigde oppervlakte = (aantal personen kantoor + bezoekers) x 1,5 m2 Totaal benodigde oppervlakte = 35 x 1,5 = 53 m2		
Kantoor	• Kantoorruimte / meldingsloket duidelijk zichtbaar voor bezoekers; • Kantoorruimte, kantine, e.d. uitvoeren met een eenvoudig maar degelijk afbouwpakket • Berekening ruimte per kantoorwerkplek conform NEN 1824 als volgt: - ruimte 1 medewerker = 4 m2 - ruimte platte beeldscherm = 1 m2 - ruimte lees/schrijfwerk = 1 m2 - ruimte 1 ladekast = 1 m2 Totale ruimte = 7 m2 excl. ander ruimtebeslag voor meubilair, apparatuur en ruimte om deze voorzieningen te gebruiken/bedienen en exclusief circulatieruimte (doorgangen) en bewegingsruimte. • Nen 1824 is ook uitgangspunt voor de berekening van oppervlakken van kantoormeubilair, apparatuur en circulatieruimte (doorgangen), bewegingsruimte (achter de werkplekken). Gemakshalve wordt hiervoor 1m2 per medewerker gerekend zodat van 7 m2 naar 8 m2 per kantoormedewerker wordt gegaan. • Benodigde oppervlakte = aantal personen kantoor x 8 m2 • Kantoor (25 medewerkers + 4 flexwerkplekken) x 8 m2 = 232 m2 Totaal aantal m2 kantoor = 232 m2 + 10% = 255 m2	255 m2	
Vergaderruimte	Er zijn 2 aparte vergaderruimtes bereikbaar vanuit het kantoor voor 20 personen met 10 flexwerkplekaansluitingen (incl. netwerkaansluitingen / wifi /beamer) Totaal benodigde oppervlakte (= aantal personen x 4m2) 20 x 2 m2 = 40 m2 per vergaderruimte	80 m2	Aan elkaar te schakelen en flexibel in te delen
Kolfruimte = 1 van binnenuit afsluitbare werkplek voor 1 persoon met internetaansluiting	Dit is een multifunctionele ruimte die primair als kolfruimte is bedoeld als een medewerkster gedurende 9 maanden daarvan gebruik wenst te maken en dan wordt de ruimte daarvoor gereserveerd. Bij geen kolf-situaties wordt de ruimte gebruikt als 1 persoons werkplek en of om te bellen etc. Ook zouden er EHBO handelingen en inentingen kunnen worden verricht of gebruik door een bedrijfsarts.	8 m2	Visueel met gordijnen geheel dicht te maken i.v.m. privacy
Kantine/overblijfruimte/pantry en berging	Aantal personen: buitendienst + kantoor + bezoekers Aantal personen = 20 + 25 + 10 = 55 personen Benodigde oppervlakte: A; Vloeroppervlakte kantine/overblijfruimte: per m2 (volgens norm 1.4 m2 p.p.) = 55 x 1,4 m2 = 77 m2 B: Vloeroppervlakte pantry: 15 m2 C: Vloeroppervlakte berging 15 m2 Totale vloeroppervlakte kantine, overblijfruimte, keuken en berging: A + B + C = 107 m2 Totaal benodigde oppervlakte 107 m2	107 m2	Kan mogelijk gebruikt worden als grote vergader-ruimte
Bezoekerstoilet en toiletten behorend bij de ingang t.b.v. personeel	Per 30 personen moet ten minste 1 toiletruimte aanwezig met een minimum van 2 toiletruimten. 2 Dames toiletten, 2 herentoiletten en 2 urinoirs. Totaal benodigde oppervlakte = aantal toiletruimtes (3) x 4 m2 = 12 m2	12 m2	Rekening gehouden dat met name de buitendienst op dezelfde momenten aanwezig is.
Toilet miva personeel	1 Miva toilet bij ingang is 4,5 m2, afgerond 5 m2 Wasbak + spiegel	5 m2	miva = mindervalide
Dames Douche- ruimte	Goede warmwatervoorziening met onbeperkt warm water. Goede vochthuishouding in de ruimte en een antislip vloer 2 aantal douches met scheidingswanden en deuren met een vloeroppervlakte van elk 2,5 m2	5 m2	
Dames kleedruimte met droogruimte kleding	1 kleedruimte Inrichting: Lockers X aantal personen en rekening houden met mogelijkheid uitbreiding lockers met ca 25% Aantal personeel: 4 Benodigde oppervlakte (= 4 X 1,5 m2) = 6 x 25%	7.5 m2	

Heren Doucheruimte	Voor 20 personen Goede warmwatervoorziening met onbeperkt warm water. Goede vochthuishouding in de ruimte en een antislip vloer 6 douche ruimtes van elk 2,5 m2 Benodigde oppervlakte = 6 x 2,5 m2 = 15 m²	15 m2	
Heren kleedruimte met droogruimte kleding	1 kleedruimte heren Inrichting: Lockers 20 aantal personen en rekening houden met mogelijkheid uitbreiding lockers met ca 25% Benodigde oppervlakte = 20 x 1,5m2 = 30 m2 x 25% =	37,5 m2	
Reproruimte incl. Technische ruimtes CV & Meterkast, & datacenter	1 ruimte voor printer/kopieermachine etc Afzuiging en koeling voorzieningen moeten aanwezig zijn. Situering Voorkeur bij kantoorruimte/ingang Benodigde oppervlakte = 8 m2 Het datacenter bevindt zich in een vorstvrije en koele ruimte die in de zomer extra gekoeld kan worden. Datacenter ligt een goed en veilig afgesloten ruimte met een (alarm)beveiliging tegen inbraak/diefstal en brand. De meterkast bij voorkeur dichtbij de ingang. Benodigde oppervlakte = 20 m2 Totaal benodigde oppervlakte 28 m2	28 m2	
Berging/magazijn t.b.v. repro	Combi-ruimte remise en milieustraat 1 ruimte Totaal benodigde oppervlakte = 4 m2	4 m2	
Werkkast voor schoonmaakmateriaal + stromend warm/koud water + uitstortgootsteen	1 ruimte Totaal benodigde oppervlakte = 4 m2	4 m2	
Gestapelde bouw			
Lift	In het gebouw komt 1 lift voor alle gebruikers	6 m2	Per verdieping
Trap	In het gebouw komt 1 trap voor alle gebruikers	20 m2	Per verdieping
GEBOUW ONVERWARMD/ VORSTVRIJ	Materieel, voertuigen, machines etc die niet inpandig hoeven te worden gestald kunnen worden ondergebracht in een overkapte ruimte. Situering is zodanig dat inslag-regen zoveel mogelijk wordt voorkomen. De vrije hoogte is 5 meter en aan de voorzijde aflopend tot 3,5 meter. Lengte en breedte hangen af van het werkelijke gebruik zie hiervoor de specificatie		
	Stalling Tractie/voorraad/containers		
Stalling veegmachine (vorstvrij)	Stalling veegmachine, opslag borstels, onderhoudsplaats 200 m2 Ruimte voor uitbreiding 2e machine 28 m2	228 m2	
Stalling vuilniswagens (open overkapping)	Overdekte buitenstalling/uitvalsbasis voor 14 vuilniswagens incl. kraan/bakwagens): 14 benodigde oppervlakte is 14 x 42m2 = 588 m2 x 30% manoeuvreerruimte = 764 m2	764 m2	Dit getal is exclusief logistiek
Stalling kraan en shovel MS	Stalling kraan en shovel milieustraat CA Goes = 80 m2	80 m2	
Opslagruimte en werkplaats minicontainers	A. Opslagruimte mini container reparatie = 100m2 B. Voorraad minicontainers = 200 m2	300 m2	
TERREIN ALGEMEEN			
	Functionele eisen buitenterrein De functies betreffen: •Stalling afzet-wisselcontainers •Wasplaats •Fietsenstalling personeel •Parkeerplaats personeel en bezoekers •Hekwerken en slagboom •Terreinverlichting •Manoeuvreerruimte		

	Hieronder vindt de nadere detaillering per functie plaats		
Stalling afzet-/wisselcontainers	Stalling afzet-/wisselcontainers = 10 x 24 m2 = 240 m2	240 m2	
Tanks	Ad Blue tank (2x 1 m3) en dieseltank (3 m3) voor shovel/kraan	8 m2	
Vrachtwagen wasplaats	Wasplaats geschikt voor huisvuilwagens (grof rooster)	80 m2	
Afval verzamelcontainers ZRD (eigen gebruik)	Het kantoor en werkplaatsafval wordt gescheiden in papier, Plastic Metalen Drankkartons (PMD) en restafval.	20m2	
Fietsenstalling	In de fietsenstalling van de remise en het kantoor van ZRD wordt tevens ruimte gereserveerd voor de stalling van de fietsen van het personeel van de milieustraat. Een overdekte en afsluitbare fietsenstalling dient hierin te voorzien. Goede verlichting met automatische lichtschakelaars zowel binnen als buiten de fietsenstalling. In de stalling zijn voldoende oplaadpunten voor elektrische fietsen, zijnde 50% van het aantal fietsplaatsen. Ook is er in dezelfde ruimte plaats voor bromfietsen, scooters c.a.. De stalling is gemaakt van duurzame materialen. Aantal fietsplekken is afhankelijk van het aantal personeelsleden dat met de fiets of e-bike, bromfiets/scooter komt. Totaal benodigde oppervlakte tenminste 35 m2	35 m2	
Parkeerplaats auto's en motoren medewerkers en bezoekers	Er dient voldoende parkeerruimte te zijn, zowel voor eigen personeel gemeentewerf, gronddepot en het externe personeel van het afvalscheidingsstation als voor bezoekers. Afmetingen per parkeerplaats zijn: 2,5 x 6 meter = 15 meter. 18 x 15 = 270 m2 voor remise en kantoor. Parkeerplaats dient voldoende verlicht te zijn en voorzien te zijn met laadpalen. Bij het ontwerp er rekening mee houden dat het aantal parkeerplaatsen gemakkelijk met 25% kan worden uitgebreid; Het aantal parkeerplaatsen is afhankelijk van het aantal op de remise en het kantoor werkzame personen, het aantal externe contacten (aannemers) die hier hun werkzaamheden starten en/of andere bezoekers. 2 parkeerplaatsen uitvoeren als invalidenparkeerplaats	270 m2	Dit getal is exclusief logistiek
Hekwerken en slagbomen	• Het terrein heeft toegang vanaf het bedrijventerrein. De huidige kadastrale perceelsgrens is richtinggevend; echter rekening moet worden gehouden met een andere perceelsindeling omdat de kadastrale perceelgrens groter is dan nodig is voor de functies milieustraat, kantoor en remise ZRD. Het hekwerk is volgend op die indeling. • Een nooduitgang is wenselijk en zal in samenhang met de milieustraat nader worden bepaald.	PM	
Terreinverlichting	Voldoende terreinverlichting, Het werk dient te voorzien in lichtmasten om het terrein binnen de systeemgrenzen te verlichten. Terreinverlichting is nodig om ook bij schemering en duisternis de noodzakelijke werkzaamheden te kunnen verrichten. Deze verlichting dient schakelbaar te zijn op schemer en tijd. De positie van de lichtmasten is afhankelijk van de terreinindeling/gebouwen. Voorkeur is voor de hoekpunten. Geen m2 berekend		
Verhardingen (Uitvoerings-eisen)	• Betonverharding uitvoeren bij de wasplaats (vloeistofdicht) • De parkeerplaatsen uitvoeren in stelconplaten of betonstraatstenen • Overige verhardingen nader te beslissen • De vloeistofdichte verhardingen dienen te voldoen aan de CUR/PBV aanbeveling 65conform de BRL 2362 en worden gekeurd conform de CUR/PBV aanbeveling 44. Na goedkeuring dient een "Verklaring Vloeistofdichte Voorziening (VVV) te worden overlegd. Geen m2 berekend		
Bedrijfsriolering remise	• De rioleringen van de remise/kantoor en de milieustraat gescheiden. • Onderstaande bepalingen zijn uitsluitend voor de remise/kantoor. • De volgende rioleringsvoorzieningen dienen aanwezig te zijn: Vuilwaterafvoer van de gebouwen Hemelwaterafvoer van de gebouwen (zo mogelijk infiltreren en/of bufferen)		

	Terreinafwatering van vloeistofdichte verhardingen (Polyethyleen afvoersysteem met afscheiderinstallatie), aan te sluiten op vuilwaterafvoer • De olie-benzineafscheider dient te voldoen aan de NEN-EN 858; rekening houden met een regenintensiteit van 150l/s/ha • De vloeistofdichte riolering dient te voldoen aan de BRL 2362 en te worden gekeurd conform de CUR/PBV aanbeveling 44. Na goedkeuring dient een "Verklaring Vloeistofdichte Voorziening (VVV) te worden overlegd. Geen m2 berekend		
Manoeuvreerruimte	Op het terrein moet voldoende ruimte zijn om met de voertuigen ook met een containerauto plus aanhanger te kunnen manoeuvreren: • Bij het halen en brengen van containers; • Bij het laden en lossen met de inzet van een shovel; • De benodigde manoeuvreerruimte wordt door middel van rijcurves berekend • Bij de parkeerplaatsen Algemeen wordt 30% manoeuvreerruimte gehanteerd zie totaalstaat.	PM	

BIJLAGE VIII: RUIMTESTAAT HOOFDKANTOOR EN REMISE ZRD

RUIMTESTAAT REMISE + KANTOOR ZRD 24-10-2023

Omschrijving	Totaal m2 BVO	Totaal m2 incl. verdieping (GRONDOPPERVLAK
KANTOOR ZRD		
Ingang garderobe	69	69
Kantoor	370	0
Vergaderruimte	53	0
Kolf-EHBO ruimte	11	0
Kantine/overblijfruimte/pantry en berging voor personen	86	0
Bezoekerstoilet en toiletten behorend bij de ingang	5	5
Toilet personeel/miva	6	6
Toiletten	32	32
Reproruimte	37	0
Berging/magazijn tbv repro	5	0
Werkkasten voor schoonmaakmateriaal + stromend warm/koud water + uitstortgootsteen	5	0
1 lift in gebouw is voldoende	16	16
SUBTOTAAL GEBOUWEN KANTOOR ZRD	**694**	**128**
Verzamelcontainers kantoorafval ZRD	20	20
Fietsenstalling	25	25
Parkeerplaats auto's en motoren incl. verkeersruimte	625	625
Subtotaal Terrein overig	**670**	**670**
TOTAAL KANTOOR ZRD	**1.364**	**798**

REMISE ZRD		
Kantoorplekken Remise	42	0
Kantine/overblijfruimte/pantry en berging voor personen	77	0
Toilet personeel/miva	6	0

Doucheruimte Dames	7	0
Kleed + droogruimte Dames	12	0
Doucheruimte Heren	20	0
Kleed + droogruimte Heren	40	0
Subtotaal gebouw verwarmd	**203**	**0**
Ruimte bestrijdingsmiddelen	5	5
Ruimte hogedruk reiniger calamiteitendouche	5	5
Technische ruimtes CV, meterkast, electra etc &	24	24
Stalling veegmachine	34	34
Opslag veegmachine/borstels/onderhoud - binnen	240	240
Werkplaats minicontainers	120	120
Stalling veegmachine (extra)	34	34
Subtotaal tractie onverwarmd/vorstvrij	**461**	**461**
Stalling vuilniswagens (12) + bakwagens (2)	588	588
Stalling shovel en kraan	80	80
Opslagruimte voorraad minicontainers	220	220
Subtotaal tractie onverwarmd/overkapping	**888**	**888**
SUBTOTAAL GEBOUWEN/OVERKAPPING REMISE ZRD	**1.551**	**1.349**
Stalling afzet- en wisselcontainers	240	240
Tanks (Ad blue en diesel)	8	8
Vrachtwagenwasplaats (buiten voor de vuilniswagens)	50	50
Verzamelcontainers kantoorafval	10	10
Parkeerplaats auto's en motoren incl. verkeersruimte	375	375
Fietsenstalling	15	15
Subtotaal Terrein overig	**698**	**698**
TOTAAL REMISE ZRD	**2.249**	**2.047**

Subtotaal gebouwen Kantoor ZRD	694	128
Subtotaal gebouwen Remise ZRD	1.551	1.349
Subtotaal parkeren en overige (o.a. buitenstalling)	1.368	1.368
Totaal remise en kantoor ZRD excl. manouvreerruimte en groen	**3.614**	**2.845**
Manouvreerruimte en groen	831	831
Totaal remise en kantoor ZRD incl. manouvreerruimte en groen	**4.445**	**3.676**